

Upravništvo: Ljubljana, Puceljova ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Isprazni oddelki: Ljubljana, Puceljova ulica 5 - Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računa: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Italiji in inozemstvu ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno Lir 18.-
za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Je-
trom« Lir 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Puceljova ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Riusciti attacchi locali sul fronte tunisino

Miglioramento delle posizioni in taluni tratti del fronte
Attacco contro un convoglio nel Mediterraneo occiden-
dale: due mercantili silurati

Il Quartier Generale delle Forze Armate
comunica in data di 3 aprile 1943-XXI il
seguente bollettino di guerra n. 1043:

L'attività combattiva è stata ieri meno
intensa in Tunisia dove, con riusciti attac-
chi locali abbiamo migliorato le nostre po-
sizioni in taluni tratti del fronte e preso
prigionieri.

L'aviazione dell'Asse ha bombardato
concentramenti di automezzi e postazioni
di artiglierie e distrutto in combattimento
due »Spittfire«, due altri apparecchi nemici
precipitarono colpiti dal tiro di batterie
contraeree.

Velivoli germanici hanno attaccato un
convoglio nel Mediterraneo Occidentale si-
lurando due mercantili dei quali uno da
9.000 tonn.

Una formazione aerea avversaria tentava
nel pomeriggio di ieri di effettuare un'in-
cursione su Napoli, ma non riusciva nel-
l'intento grazie al pronto intervento della
nostra caccia che abbatté due quadri-
motori.

Alcune bombe lanciate su località della
Sicilia e nella provincia di Salerno causa-
vano qualche ferito.

Dalle operazioni degli ultimi giorni due
nostri aerei non hanno fatto ritorno.

Uspeli krajevni napadi na tuniškem bojišču Zboljšanje položajev v nekaterih odsekih bojišča - Napad na konvoj v zapadnem Sredozemlju: dva trgovska parnika torpedirana

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil
je objavil 3. aprila naslednje 1043. vojno
poročilo:

Včeraj je bilo bojno delovanje manj ži-
vahno v Tunisu, kjer smo z uspešnimi kra-
jevnimi napadi zboljšali naše postojanje
v nekaterih delih bojišča in zajeli ujet-
nike.

L'aviatione dell'Asse je bombardiralo zbirali-
šča motornih voz in topniške postojanke
ter uničilo v boju dve letali tipa »Spit-
fire«, medtem ko sta dve nadaljnji sovraž-
ni letali treščili na tla, zadeti od proti-
letalskih baterij.

Nemška letala so napadla konvoj v za-
padnem Sredozemlju in torpedirala dva
trgovska parnika, med njimi 9000 ton-
skega.

Sovražna letalska skupina je včeraj po-
poldne skušala napasti Neapelj, vendar ji
to ni uspelo zaradi takojšnjega nastopa
naših lovcev, ki so sestrelili dve štirimo-
torjni letali.

Nekaj bomb, odvrženih na kraje v Sici-
liji in v pokrajini Salerno, je povzročilo
nekaj ranjenecov.

Z operacij zadnjih dni se dve naši le-
tali nista vrnila.

Od Italijanskih Oboroženih sil v marcu protipolne sovražne ladje

Rim, 3. aprila. s. Italijanske Oborožene
sile so v mesecu marcu potopile 132.000
ton sovražnega brodogojca. Naša letala so
potopila 77.000 ton, 55.000 ton pa naše
podmornice na Atlantiku.

Vojvoda Bergamski junakom z vzhodne fronte

Milan, 2. aprila. s. Vis. vojvoda Bergamski
in zvezni tajnik sta se s člani fašističnega

direktorija poklonila zastavi svojega ko-
račarstva, ki se je vrnila na svoj
sedež z vzhodne fronte. Princ je naslovil
pomožne besede na oficirje in vojake, ki so
se vrnili in poveljevali slavo orožja. Kon-
čno je odredil pozdrav Kralju in pozdrav
Duceju. Fašistično zastopstvo je nato po-
ložilo lovorjev venec na spominsko plošč
padlih za Domovino.

Imenovanje v admiraliteti

Rim, 2. aprila. s. Admiral eskadre An-
gelo Jachino je napredoval v armadnega
admirala in prevzel predsedstvo admiral-
skega odbora.

Admiral eskadre Edoardo Somigli je
imenovan za glavnega poveljnika pomor-
skih sil v zaščito prometa.

Admiral eskadre Carlo Bergamini je ime-
novan za glavnega poveljnika pomorskih
bojnih sil.

Duce sprejel drž. podtajnika Cianettija

Rim, 3. aprila. s. Duce je sprejel po-
tajnika v ministru za korporacije Tu-
lia Cianettija, ki je Duceju poročal o svo-
jih inspekcijah v Milano in o zborovanjih
Crnih strajk, delavcev in »Industrijev«. Pod
vodstvom ministru za korporacije in po
navodilih Duceja pripravljata obe intere-
sni fašistični konfederaciji ukrepe za
praznik italijanskega dela. Ukrepi bodo
veljali od 21. aprila. Spopolnjena bo v vseh
odsekih prehranjevalna disciplina v sploš-
nem in disciplinarni cen posebej, da se pre-
preči, da ne bi bile poplave mezza, ki se
pripravljajo, po kratkem času bluzorne in
škodljive splošnim interesom naroda.

Američanom se obetajo tudi omejitve Posledice vojne postajajo čim dalje bolj občutne

Buenos Aires, 2. apr. s. Harry Hopkins,
ki napiše samo to, kar zahteva njegov šef
Roosevelt, je prikazal v nekem članku
»American Magazine« v glavnih obrih
ukrepe, na katere se morajo pripraviti v
prihodnjih mesecih ameriški državljani. Vsi
morajo delati in nihče ne sme zapustiti
svojega delovnega mesta v vojni indus-
triji. Nihče ne sme stavkati. Obvezno ste-
denje in povišani davki bodo omejili preko-
merne dohodek. Racionaliziranje se bo razši-
rilo na živež, obleko in stanovanja. Upora-
ba železnice, pošiljanje brzojav in interur-
banski razgovori po telefonu bodo dovolje-
ni samo v nujnih primerih. Vse univerze
in vse višje šole bodo na razpolago vojski
in mornarici za vežbanje in izobraževanje
osebja. Srednješolski dijaki bodo morali
opustiti študije in bodo uvrščeni v vojno
proizvodnjo. Enako se bo zgodilo z žena-
mi in dekletki. Ne bodo jih smeli poslati na
fronto kakor v Rusiji, toda lahko bodo do-
deljene protiletalskemu topništvu v obal-
nih mestih. Opremljene ali prazne sčbe in
drugi lokali se bodo morali dati v najem.

Nihče ne sme živeti v razkošju, piše
Hopkins, dalje odgovarjati se bomo morali
vsemu, kar ni neobhodno potrebno. Večina
izmed nas bo dobila manj jesti kakor vo-
jaki. V kratkem ne bo več konzerv in tre-
ba bo racionalizirati meso ter mlečne pro-
izvode. Poraba električne energije bo treba
do skrajnosti omejiti. V kratkem ne bo
več na prodaj gospodinjstvih predmetov.
Redki bodo postali tudi hladniki. Ob kon-
cu 1. 1943 ne bo več novih telefonskih apa-
ratov. Vse hladilnice naprave bodo odvzete
hotelom, gledališčem in trgovinam, ker se
bodo potrebovali za gradnjo velikih kom-
presorjev, ki so potrebni za proizvodnjo
sintetičnega kavčuka. Odslej bo treba pra-
ti doma. Vse hiše bodo morale izročiti ko-
vinaste dele in predmete iz kavčuka. Ne
bo več dovoljeno, da bi si kdo nabavil ga-
loše v trgovini, preden ne bo izročil sta-
rih. Če se bodo morale trgovine spreti,
tem bolje, kajti nameščenci se bodo lahko
zaposlili v vojni industriji. Ljudje, ki so
imeli doslej 10.000 dolarjev dohodka na
leto, se bodo morali zadovoljiti z važnim
mestom v vojni industriji, ki donaja 3000
dolarjev.

To so Hopkinsova opozorila, ki se bodo
gotovo zdeli kruta Američanom, navaje-
nim na udobnost in dobro življenje.

Inflacijska kriza v Ameriki

Buenos Aires, 2. apr. s. Ameriški tisk se
obirno bavi s finančnim in prehranjeval-

nim stanjem Amerike. »New York Sun«
piše: Mestni prebivalci vedno več slišajo o
črni borzi. Zdi se, da obstaja tudi siva
borza in sicer na deželi med pridelovalci
živilskih potrebščin, ki mislijo, da lahko z
svojo pravico potrošijo, kolikor želijo, kar
pridejajo. Težko razumejo, kako je mogoče,
da racionalizirajo hudo ovirajo s tem, da pre-
puščajo nekaj svojih pridelkov svojim so-
podnikom ali prodajajo majhne količine teh
priateljem v mestu.

»Detroit News« piše, da gre za krizo
inflacije, ki je hujša kakor katerakoli do-
slej. Če bi predsednik zavzel jasno stališče,
bi lahko računal s podporo vsega naroda.

Bolgarski kralj pri Hitlerju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. aprila
s. Führer je sprejel 31. marca v svojem
glavnem stanu bolgarskega kralja Borisa.
Pri prisrčnih razgovorih je bil prisoten
tudi nemški zunanji minister von Ribben-
trop.

Utrditev odnosov med Bolgarijo in Rumunijo

Sofija, 3. apr. s. Uradno poročajo: Ru-
munska in bolgarska vlada sta podpisali
dogovor, ki ureja sporna vprašanja med
Bolgarijo in Rumunijo glede tolmačenja
pogodbe, podpisane v Krajovi, in ki so bila
predložena v razsodbo arbitražnega bolgar-
sko-rumunskega sodišča. Pogajanja, ki so
potekala v ozračju nedesejnega soglasja
in medsebojnih koncesij, so dovedla do do-
brih uspehov, ki odстранjujejo nasprotja o
uporabi krajevskih pogodb in tako potr-
jujejo odlične odnose med obema drža-
vama.

Lakota v Čangkajskovi Kitajski

Stockholm, 3. apr. s. Po poročilih iz
Londona je stanje prehrane v Čangkajsko-
vi Kitajski tako brezupno, kakor se nikoli
doslej v zgodovini te države. Obupen je
polaž za žlahti na področju Hune ob Ru-
mei in reki, kjer so ceste pokrite s trupli žr-
tev lakote. Vse domače živali so že davno po-
bili in pojedli. Prebivalstvo se hrani s tra-
vo in senom ali kakimi drugimi rastlina-
mi. Računajo, da je zaradi lakote doslej
pomrlo že milijon ljudi.

Sovjetski poraz pri Ilmenskem jezeru Sovražnik je izgubil 1225 padlih, 370 ujetnikov, 26 oklopnih voz, 25 topov, 66 metalcev plamenov, 14 metalcev granat, 92 strojníc

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. aprila.
Vrhovno poveljništvo nemške vojske je
objavilo danes naslednje poročilo:

Južno od Ilmenskega jezera se je napa-
dalna akcija kljub velikim terenskim te-
žavam končala uspešno. V blatu do kole-
na in vodi do višine prs so si naše čete
priborile napadalne cilje, potisnile sovraž-
nikovo skupino v močvirje in jo uničile.
Sovražnik je izgubil 1225 mrtvih in 370
ujetnikov, 26 oklopnih voz, 25 topov, 66
metalcev plamena in 14 metalcev granat.
Razen tega je bilo uničenih ali zaplenje-
nih 92 strojníc.

Južno od Ladoškega jezera je nasprot-
nik ponovil svoje brezuspešne napade s

šibkejšimi silami kakor v prejšnjih dnevih.
Na ostali vzhodni fronti je vladal mir.

Tudi s tuniske fronte poročajo samo o
neznatnem bojnem delovanju. Lastne na-
padne akcije so odstranile vdorna me-
sta, ki so nastala v prejšnjih dneh, pri
čem je imel sovražnik občutne izgube.

Preteklo noč so nemška bojna letala na-
padla sovražni konvoj pred severnoafriško
obalo in dosegla zadetke na dveh velikih
trgovskih ladjah.

Na Sredozemskem morju je nemški pod-
morniški lovec potopil angleško podmor-
nico ter poškodoval razen tega še drugo
podmornico in en brzi čoln, o katerih je
treba tudi računati, da sta izgubljena.

Priprave za nove spopade na vzhodu

Berlin, 2. aprila. Nastopajoča odjuga, ki
se v svojih posledicah polagoma opaža tu-
di v srednjem in severnem odseku vzhodne
fronte ustvarja razmeroma miren položaj
na bojiščih. Samo pri Ladoškem in Ilmen-
skem jezeru ter ob severozapadnem Ku-
banu so še boji izvestnega pomena. Tu so
vremenski pogoji razmeroma dobri in sov-
jetske čete skušajo razširiti in popraviti
svoje postojanke oziroma uveljaviti take
pogoje, ki bi jim čez nekoliko tednov omo-
gočili ostvareitev njihovih vojni ciljev. Na
jugu hoče sovjetska vojska predvsem izlo-
čiti iz boja obširno in močno utrjeno nem-
ško postojanko na polotoku Tamanu ter
utrditi luko Novorosijsk.

Eden izmed takih taktičnih prijemov bi
bila zasedba postaje Krimskaja, ki je silno
važno železniško križišče kakih 30 km od
Novorosijska. Ako bi se napadalcem to
posrečilo, bi bilo nemško mostišče na Kav-
kazu presekano na dvoje. Ta okoliščina po-
jasnjuje silne napore rdeče vojske v tem
odseku, pa tudi trdovitost, s katero se
osne sile branijo in odbijajo čisto narav-
nost ogromno rusko premoč.

V zvezi s tem je nedvomno zanimivo po-
ročilo »Krasne zvezde«, ki pravi: »Jasno
je, da se je nemško vrhovno poveljništvo
odločilo, da za vsako ceno obdrži mostišče
Taman-Novorosijsk, kajti ta postojanka
bi lahko postala dragoceno izhodišče za
napad. Mostišče na Kubanu bi postalo važ-
na izhodna točka v tistem trenutku, ko bi
se maršali Mansteinu posrečilo še enkrat
polastiti se Rostova, ki predstavlja vrata
na Kavkaz.« Moskovski list d. ugega ne
pove, zato pa »Times« vojaški kritik za-
trjuje, »da je treba ob severozapadnem
Kubanu pričakovati velikega napada in da
so se selanje operacije le nekoliko preku-
sanje sil ter jakosti utrdb. Ni dvoma, da
bi sovjetsko poveljništvo rado ostanilo
to nemško mostišče prej, nego bi ta točka
lahko postala trajna grožnja ofenzive za
hrbtom rdečih čet, ki morajo baniti spod-
nji Don.«

Ta razglabljanja so zelo značilna, ker je
iz njih razvidno, da sta tako Moskva ka-
kor London v skrbih glede novih ofenziv-
nih možnosti onih čet, vendar pa zlasti
anglosaški dopisniki tolažijo javno mnenje
s tem, da objavljajo opise obrambnih na-
prav, ki jih Rusi izgovarjajo na vsej fron-
ti od Sisijsburga do Rostova. Nekateri
izmed teh dopisnikov zatrjujejo, da name-
rava Stalin opustiti takliko prožne ob-
rambe in hoče prav zaradi tega odbrzati
vse osvobodne postojanke ter pri tem tve-
gati tudi novo bitko, ki ne bo manj težka
kakor 1. 1941. Nov ruski umik do Dona
ali morda celo do Volge bi tako obrabil ru-
ske sile, da bi sovjetska vojska ne mogla
več podvzeti morda tretje velike zimske
ofenzive. Ako pa se sovjetskim četam po-
sreči držati Don in ako bo prišlo do po-
zijske vojne v tem odseku, bi imela zim-
ska ofenziva prav resne izgleda na do-
končni uspeh.

Sovjetska obveščevalna služba poroča
nekoliko podrobnosti o dogodkih na fronti.
Po teh poročilih zbira rusko vrhovno po-
veljništvo nove armade »za vsak slučaj«,
armade vojakov, delavcev in delavk, ki
grače orjaško obrambno črto, katere osno-
va je reka Donec. Kako se naj taka ogrom-
na črta zgradi v nekoliko tednih, tega do-
pisniki ne povedo. Saj so tudi lani govorili
o silni obrambni črti med Doncem in Do-
nom, ki bi ji Nemci ne mogli prebiti, iz-
kazalo pa se je, da take obrambne črte
sploh ni bilo. (Il Piccolo).

Boljševiški pritisk na vojne ujetnike

Madrid, 3. aprila. s. List »Informaciones«
biča vse one Evrope, ki stoje prekrizanih
rok pred komunistično nevarnostjo in opo-
zarja, da se Moskva, da bi pripravila vo-
diline kroge komunističnih držav, ki naj bi
nastale iz svetovne revolucije, za katero
deluje, ne poslužuje le beguncev iz vseh
držav, ki jih posebej izobrazuje v nalašč
za to namenjenih šolah, temveč izjaja tu-
di nedostojen pritisk na vojne ujetnike, da
bi jih pripravila za vstop v te šole in da
bi postali Stalinovi agenti. List pripomi-
nja, da nastopajo boljševiki proti tistim,
ki se nečesto podredijo službi boljševizmu,
s fizičnimi nasilji, ki jim napravljajo žvi-
ljenjsko peklenko, nakar takole zaklju-
čuje. Pred tem novim dokazom hladnokrv-
nega zločinstva, s katerim Stalin priprav-
lja svoje načrte, se morajo vsi Evropeci
oprečiti, da boljševizem ni samo strašno
Osi, temveč dejanska in smrtna nevarnost,
ki jo je treba pobijati in uničiti, ako hoče
Evropa rešiti svojo tisočletno civilizacijo.

Protiboljševiško zadržanje poljske emigrantske vlade

Lizbona, 2. aprila. s. Doznava se ne-
katera obvestila, ki zročijo odkrito proti-

boljševiško zadržanje lažne poljske vlade.

Poljski je v nekem govoru ob pri-
ljki obeda, katerega mu je priredila lon-
donska City, dejal: »Želim zatrditi z naj-
večjo odločnostjo, da se bo vsak Poljak ka-
lošnekolikoli vere in političnega prepričanja
e, upiral z vsemi svojimi silami zahtevam,
ki so v nasprotju s suverenostjo in inte-
griteto našega naroda, pa naj pridejo s
karkršnekolikoli strani, če se ne bodo spošto-

Tojo na obisku v Mandžukuu Tesno sodelovanje Japonske in Mandžukua

Hsinking, 2. apr. s. Mandžurski cesar je
sprejel v avdienci japonskega ministrske-
ga predsednika Toja.

Tokio, 2. apr. s. V pristojnih vojaških
krogih tolažijo obisk japonskega mini-
strskega predsednika v Mandžurski kot
znak naraščajočega sodelovanja med obema

vale naše pravice po zaključku vojne in
če se ne bo upoštevala naša dolga in go-
reča predanost za stvar svobode.«

Žalostna usoda poljskih otrok v Rusiji

Buenos Aires, 2. apr. s. Glavni kaplan
poljskih oboroženih sil škof Josef Cawail-
na je na nekem zborovanju v Washingtonu
izjavil, da je izmed milijona otrok, ki
so bili odvedeni v Sovjetsko zvezo 1. 1939
in 1940, umrlo zaradi lakote in žeje 400.000
otrok.

Angleži kršijo konvencijo o vojnih ujetnikih

Lizbona, 2. aprila. s. Londonski list
»Daily Mail« podčrtava v članku o upo-
rabilanju vojnih ujetnikov pri poljedelskih
delih, da se je po protestih sindikalne zve-
ze angleških kmetov razvedelo, da itali-
janski ujetniki, ki delajo na angleških po-
ljih, nočejo delati v deževnih dnevih. Pro-
test zveze pravi med drugim: Zdi se, da
ima vsak italijanski ujetnik v žepu ali da
zna na pamet ženevsko konvencijo o delu
ujetnikov.

Zapletljajji v Siriji in Libanonu Vsi poizkusi za ureditev položaja so propadli

Ankara, 2. apr. s. Vsi poizkusi naciona-
lističnih elementov za uvedbo normalnega
političnega položaja v Siriji in Libanonu
so propadli zaradi slabe volje Angležev in
degoliztov. Sedaj so se prepirali, da je
treba ubrati drugo pot za ustvaritev ne-
kaj zdravega in konstruktivnega. Ukrep
notranjega ministra, s katerim je bilo uki-
njeno izdajanje znanega neodvisnega po-
litičnega glasila »Revue de Liban«, ki je
napadalo vladno in jo obdolžilo, da je v zvezi
e intriganti, ki zasledujejo samo svoje se-
bične cilje, je dokaz napetosti med nacio-
nalisti in vlado, ki je popoln suženj tujih
okupatorjev. Od poletja 1941, ko so se an-
gleške in degolistične čete polastile Sirije
in Libanona, prevladujejo nered, nasilnost
in izkoristanje v obeh državah. De Gaulle
je vlada še naprej po metodah prejšnjih
francoskih komisarjev iz ljudske fronte.
Francija je podpisala 1. 1939 pogodbo za
uvedbo novega upravnega in političnega

sistema, toda izvedba teh pogodb se je
vedno odlagala od leta do leta in knčno
sta se Sirija in Libanon zopet znašli pod
oblastjo vojaštva. Degoliztu Catroux ni
uspelo v dveh letih vzpostaviti položaja iz
1. 1936, ko so se pričeli plani poizkusi na-
cije Sirije in Libanona. Ta se je s svo-
jim šefom de Gaulleom popolnoma zasu-
njil Angležem in Americanom ter je nje-
gova glavna skrb samo obvladovanje na-
rodnege pokreta in zatiranje plemenitih
in pravičnih stremiljenj nacionalistov. Dr-
žava je v hudih gospodarskih težkočah na
krizi v prehrani se postruje. Angleži in
Američani skušajo odpraviti nezadovolj-
stvo nesrečnega prebivalstva s policijskimi
ukrepi, svojih obljub pa ne izpolnjujejo.
Govorili so o pošiljavi velike količine žita,
toda žito ni prišlo. Prišli naj bi tudi polje-
deljski stroji, toda tudi teh ni bilo. V Ame-
riki primanjkuje poljedelskih strojev in
tudi ladij ni na razpolago za prevoz.

Madžarski škof o križarski vojni proti boljševizmu

Budimpešta, 2. aprila. s. Velike vrednote
vere in domovine so v nevarnosti. Je izja-
vil v pastirskem pismu katoliški škof v
Škofiji Vao. Vojna proti boljševizmu je sve-
ta vojna. Po križarskih vojnah ni bilo še
nobene vojne za tako svete in pravične ide-
je kakor danes. Škof poziva vse Madžar-
naj se združijo in tesno sodelujejo s čet-
ami, ki se bore proti boljševizmu. kate-
zanika vero in domovino.

Nemčija dobavlja Bolgariji žito

Sofija, 22. aprila. s. Trgovinski minister
Zaharijev je odpotoval v Ruščuk, kam-
u so prispeli po Donavi prvi kontingenti rži
iz Nemčije. Iz Nemčije bodo poslali v Bol-
garijo še nadaljnje količine tega blaga ter
izbranega semena in raznih žitaric za krit-
je potreb bolgarskega prebivalstva v dobri
pred žetevjo.

Smrtna kazen za špekulante v Bolgariji

Sofija, 2. apr. s. Pet spekulantov, med
njimi dva žida, je sodišče v Sofiji obsodilo
na smrt, ker so nepravilčno zaslužili
nad milijon levov s tajno prodajo oblačil-
nih predmetov.

Zmeda v anglosaškem taboru

Lizbona, 2. aprila. s. Londonski nedeljski
list »People« piše, da so bile v zadnjem
času v Angliji številne ljudske manifesta-
cije za drugo fronto. To je uspeh sovjetske
propagande, ki skuša na ta način doseči,
da se množice angleškega ljudstva spoznajo
z zahtevo Rusov po pomoči. Še pred nedav-
nim časom se je zdelo, da bo druga fronta
v nekaj tednih postala resničnost. Tedaj je
nastala zmeda v severni Afriki, ker tjakaj
poslane čete niso imele dosti vojnega iz-
kustva, politični voditelji Francozov pa so
se med seboj začeli pobijati. V Washingtonu
so med tem delali politiko. Angleška vlada,
ki je do glave zadolžena za dobave na po-
dlagi zakona o najemanju in posojevanju,
je morala mirno gledati ameriško delovanje
in ostati do Americanov obzirna. Če se je
ob tej priliki reklo, da so bili angleški di-
plomati slični starim profesorjem, se lahko
reče, da so se ameriški diplomati vedli kot
diletanti.

Zaigralni baloni v Švici

Bern, 2. apr. s. Uradno poročajo, da so
našli v kantonu Svito 2 angleška zaigral-
na balona tipa »B«. V nekem kraju neda-
leč od Lausanne so padle zaigralne stek-
lenice, ki so se očitno odrgale od zaigral-
nih balonov.

Španski tisk o uspehih podmornic Osi

Madrid, 3. apr. s. Španski listi navajajo
izgube sovražnega bojnega in trgovskega
brodogojca v mesecu marcu, ki so nastale
zaradi delovanja letalskih in pomorskih
italijanskih sil v Sredozemlju in na Atlan-
tiku ter opozarjajo na izredno učinkovitost
italijanske akcije in znova poudarjajo živ-
ljenjski pomen podmorniške vojne. Pod-
morniško orožje Osi predstavlja smrtno ne-
varnost za nasprotnike, pišejo listi, ki
pripominjajo, da se italijansko-nemška
podmorniška vojna stalno veča in da bodo
pomladni in poletni meseci še bolj pove-
čali njeno učinkovitost. Arzenal novih gra-
denj Zedinjenih držav in angleški arzenal
za popravila ne bosta mogla nikdar niti od
daleč doseči primerne proizvodnje, da bi
nadomestila izgube trgovskega ladjevja, ki
že prekašajo 23 milijonov ton.

Letalsko-pomorski sodruknik lista »Alca-
zar« piše: Znamenito brodogojstvo svobode,
s katerim bi Zedinjene države hotele nevtra-
lizirati uničevalni učinek Osi, je nezadost-
no, saj je že 542 ladij po 10.000 ton, ki
naj bi bile zgrajene v 1. 1942, ostalo samo
na papirju, a tudi o nadaljnjih 800 ladjah,
napovedanih v 1. 1943, ni boljših vesti,
med tem ko gradnja 8 podmornic stalno
narašča in postaja tudi taktika onih pod-
mornic vedno bolj strahotno učinkovita.

Nemški vseučiliščniki na obisku v Budimpešti

Budimpešta, 2. aprila s. Na povabilo na-
rodne zveze vseučiliške madžarske mladine
je prišla v Budimpešto delegacija nem-
ških vseučiliščnikov pod vodstvom dr. Gu-
stava Schella, šefa Hitlerjeve vseučiliške
mladine in okrožnega vodje iz Salzburga.
Nemška delegacija se bo nekaj dni mudila
na Madžarskem in si ogledala ustanove
univerze v Budimpešti.

Izpopolnitev nemškega družinskega prava

Berlin, 3. apr. s. V smislu sklepov mi-
nistrskega sveta, ki se je sestel na mej
9. marca 1943 pod predsedstvom maršala
Göringa, je bil objavljen zakon, ki določa
popolnjevo zaščito zakona, družine in ma-
terinjeva. Novi zakon izpolnjuje nekatere
vrzeli v veljavnem nemškem družinskem
pravu in

Obiski Visokega komisarja v zdravstvenih ustanovah

Zanimal se je podrobno za vsa zdravstvena vprašanja in obljubil potrebno pomoč

Ljubljana, 3. aprila.

Včeraj zjutraj je Visoki komisar v vladni palači sprejel direktorja ženske bolnišnice profesorja dr. Alojza Zalokarja in ekonoma g. Poša. Navzroč so bili še tehničar službe Visokega komisariata inž. Farina, pokrajinski zdravnik dr. Balistreri in nadzornik javnih bolnišnic dr. Ferrari.

Direktor prof. dr. Zalokar je poročal o delovanju bolnišnice. Poročilo se je nanašalo na spopolnitev bolnišnice zlasti porodniškega oddelka in službe gojenk babiške šole glede na ustne odločbe Visokega komisarja ob priliki njegovega obiska v bolnišnici.

Eksc. Grazioli se je podrobno razgovarjal o predloženih vprašanjih in odredil, naj se takoj sestavi komisija in finančni načrt za potrebna dela.

Direktor se je Ekscelenci zahvalil za njegovo visoko in takojšnjo zanimanje.

Davi si je ogledal Eksc. Visoki komisar ljubljanske zdravstvene ustanove, posejli pa je tudi razstavo Saše Šantla v Jakopičevem paviljonu.

V bolnici za duševne bolezni na Kodeljevem

Ob pol 9 dopoldne je prišel Eksc. Visoki komisar v spremstvu Kvestorja Ravellija, majorja Baronijsa ter drugih dostojanstvenikov v poslopje bolnišnice za duševne bolezni na Kodeljevem. Ob vstopu so visokega gosta pričakovali direktor umobolnice dr. Gerlovič, pokrajinski zdravnik dr. Balistreri, primarij dr. Kamin, nadzornik dr. Ferrari ter zdravnik zavoda. Direktor bolnice za duševne bolezni dr. Gerlovič je pozdravil Visokega komisarja ter se mu zahvalil za obisk zavoda, v katerem prebivajo najnevarnejši ljudje. Opozoril ga je na zdravstveno humanitarno lero umobolnice ter orisal glavne probleme zdravstvene službe. Visoki komisar si je ogledal najprej pisarniške prostore, nato pa oddelke, v katerih žive bolniki. V vsem poslopiju prebiva 370 bolnikov. V enem krilu stavbe so moški oddelki, v drugem pa ženski. Visoki komisar si je dobera ogledal v prostorni stavi bolniške sobe, pa tudi vse gospodarske objekte. Na prostornem dvorišču je velika kuhinja, poleg nje pa skladišče zavoda. Za kapelico, kjer so postavljene mize, ob katerih obedi bolniki poleti pod milim nebom, je Visoki komisar podaril 5000 Lir. Ob gospodarskih objektih so tudi širni vrtovi. Eksc. Visoki komisar se je dobera zanimal o stanju vseh poslopij in o možnosti razširitve. Direktor dr. Gerlovič je podal točno sliko o stanju zavoda ter zaprosil Visokega komisarja, da bi poskrbel, da se nekatere pomankljivosti uredi. Visoki komisar je obljubil, da bo vse storil, da bo v tem zavodu vse na svojem mestu ter ne bo primanjloval ničesar.

V umobolnici na Studencu

Otdot se je Visoki komisar podal v spremstvu primarija dr. Gerloviča v poslopje Umobolnice na Studencu, kamor je prišel ob pol 10 dopoldne. Tu ga je sprejel šef-zdravnik dr. Vončina, ki mu je skupno z direktorjem umobolnice dr. Gerlovičem razkazal vse objekte zavoda na Studencu. Visoki komisar si je ogledal najprej upravna poslopja, zatem pa se je podal preko prostranega zemljišča proti Fuzinam. Na parceli, ki meri okoli 50 ha so nameščena gospodarska poslopja, nadalje hlevi za govejo živino. Na Studencu je je tudi vzorna svinjereja, poleg tega gojišče v velikem številu perutnine v vzorno urejenem kokošnjaku. Tu so tudi veliki vrtovi, katerih pridelek deloma krije potrebe zavoda. Povrtine pa pridelajo toliko, da je ni treba nakupovati.

Zatem si je Visoki komisar ogledal objekte, v katerih prebiva 473 bolnikov, med njimi 242 žensk in 231 moških. Zavod lahko sprejme pod svojo streho 500 bolnikov. Bolniški objekti sestojijo iz štirih starih poslopij in dveh novih. Nova objekta sta zgrajena najmoderneje in so se pri tem poslužili graditeljev vseh pridobitev in izkušnje na področju grajenja zdravstvenih zavodov za umobolne. V širini in svetlosti sobah prebivajo lažje bolni, težje bolni imajo pa svoje sobe. V poslopiju so tudi vzorno urejene kopalnice in stranišča. Seveda so pa tudi v vsakem nadstropju ambulanca. Visoki komisar si je z največjim zanimanjem ogledal prostore umobolnice in se podrobno zanimal za želje gospoda direktorja ter se enkrat obljubil, da bo ukrenil vse potrebno, da se dobavi ves material, ki ga potrebuje ta zdravstveni zavod. Pred odhodom je dejal, da bo sklical sestanek vodstva zavoda ter zdravnikov umobolnice, ki mu bodo ob tej priliki točno navedli vse potrebe zavoda ter se bodo zatem lahko vsa poreda vprašanja čim uspešneje rešila.

V zavodu za zdravstveno zaščito mater in otrok

Ko si je dobera ogledal vse objekte umobolnice na Studencu, se je odpeljal Vi-

soki komisar proti mestu, kjer je obiskal Odsek za zdravstveno zaščito mater dojenčkov in otrok. Visokega komisarja sta sprejela direktor Higijenskega zavoda dr. Ivo Pirce, ter šefinja zavoda ga. dr. Tavčarjeva. V čakalnici se je Visoki komisar razgovarjal z materami, čakajočimi z otroci na sprejem pri zdravniku, ki jih skrbno pouči o negi njih malčkov. V priležnosti si je ogledal Visoki komisar ambulanto, laboratorij, kuhinjo za pripravljane mlečnih jedi in sobe, v katerih so prebivali otroci. V prvem nadstropju so sobe, v katerih prebivajo pod skrbnim nadzorom negovalke dojenčki. Tu je vse v največji čistoti, otroške postelje so med seboj ločene s steklenimi stenami. Visoki komisar je obiskal in predavalnišče šole otroških negovalk slušateljice, ki so bile pravkar pri pouku. V tej zdravstveni ustanovi, kjer lahko prebiva 50 otrok, je vse v največjem redu. Visoki komisar si je z največjim zanimanjem ogledal vse prostore, predvsem pa ga je zanimala prehrana malčkov. G. spa dr. Tavčarjeva mu je razložila, katera hrana je otrokom potrebna in kolikšni obroki zaostajajo. Ker morajo imeti otroci tečno hrano, je Visoki komisar obljubil, da bo poskrbel za zvišanje predvsem obrokov sladkorja, mleka, riža in riževe moke. Ukrenil bo tudi vse potrebno, da se dobavijo zdravila.

V Dečjem domu

Otdot je krenil Visoki komisar v Pokrajinski dečji dom v Strelški ulici, kjer ga je sprejel ravnatelj zavoda g. Beguš, nakar se je podal v njegovem spremstvu v poslopje Dečjega doma. Visokega gosta so malčki pristočno pozdravili, mala Nada pa mu je poklonila v dar sopek nageljev. Visoki komisar se je dolgo časa zadržal med malčki, ki so mu zapeli nekatere pesmi. Visoki komisar je razdelil otrokom tudi darila, katerih se je mladina zelo veselila. Kakor v vseh drugih zdravstvenih zavodih, se je tudi tu zanimal predvsem o kakovosti hrane, ogledal si je kuhinjo in poskušal pripravljeno jed. Medtem je bil razdeljen 35 otrokom, gojenkam Pokr. dečjega doma obed in se je Visoki komisar še nekaj časa zadržal med mladino v jedilnici. Kakor pri vseh ostalih današnjih obiskih, tako je tudi pred svojim odhodom podaril Visoki komisar svoj denarni prispevek 5000 Lir za najnujnejše potrebe Dečjega doma.

Na razstavi slik Saše Šantla

Nato se je podal Visoki komisar v Jakopičev paviljon, kjer je posetil razstavo Saše Šantla. Pri Jakopičevem paviljonu sta ga sprejela predsednik Narodne galerije dr. Windischer in slikar Saša Šantel. Visoki komisar si je z največjim zanimanjem ogledoval razstavljena dela, umetnik Saša Šantel pa mu je tolmačil svoje slike. Na razstavi se je Visoki komisar zadržal nekaj časa, slike so mu zelo ugajale in je nekatere tudi kupil. Ko si je Visoki komisar dobera ogledal razstavljene umetnine, se je poslovil od razstavljalca in predsednika Narodne galerije dr. Windischerja. S tem je Visoki komisar zaključil današnje obiske.

Zaplemba imovine upornika Konjarja Antona

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na predlog Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, upošteval, da je bil Konjar Anton pok. Albina, bivajoč v Ljubljani, s sodbom Vojaškega vojnega sodišča Visjega poveljstva oboroženih sil »Slovenia-Dalmacija«, oddelka v Ljubljani, z dne 21. januarja 1943-XXI obsojen zaradi udeležbe pri prevaratni združbi na 5 let ječe s pripadki, z vsemi zakonitimi posledicami, upošteval, da je po preiskavi, opravljeni po členu 6 naredb z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201, šteti Konjarja Antona za upornika po členu 2. št. 3. črki d) in da je torej njegova imovina zaplenljiva odločilo.

Zaplenja se vsa premožna in nepremožna imovina brez izjeme, lastnina upornika Konjarja Antona pok. Albina in pok. Sporec Ivane, roj. 9. decembra 1901 v Motniku biv. v Ljubljani, cesta V. Emanuela št. 17, v prid Zavoda za upravljanje likvidacijo in dodeljevanje imovine zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po čl. 7 in v izogib kazenskih odredb po čl. 8 naredb z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 vsi morebitni imetniki premožnin po katerem koli naslovu in dolžniki Konjarja Antona, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7-II, stvari, ki jih imajo in dolgov, katere mu dolgujejo s prepovedjo vrtni njemu ali drugemu stvari ali dolgovani znesek tudi le deloma plačati.

Ta odločba je bila objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino 3. aprila 1943-XXI.

Sprememba v nadzorstvu organizacij bivših jugoslov. vojnih invalidov

Ker je sedanji odposlanec za nadzorstvo organizacij bivših jugoslovanskih vojnih invalidov podpolkovnik Josip Brama zapustil svoje službeno mesto v Ljubljanski pokrajini, je imenoval Visoki komisar za nadzornika organizacij bivših jugoslovanskih vojnih invalidov podpolkovnik Alojza Seracchiolija.

Ta odločba je bila objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Pošiljanje paketov internirancem

Tiskovni urad Visokega Komisariata objavlja:

Enako kakor je bilo izvedeno za civilne internirance v vojaških taboriščih, tako je od 8. tega meseca dovoljeno pošiljanje mesečnega paketa z živili v teži 5 kg in mesečnega paketa z oblačili v teži 5 kg, z izjemočivjo monopolnih predmetov, Slovenec, ki jih je konfiriral ali interniral K. Kvestura ali ki se nahajajo v zaporih ali kazalnicah v notranjosti Kraljevine.

Avtonomni odsek italijanskega Rdečega križa v Ljubljani prevzema in odpošaja pakete na enak način, ki je predpisan za vojne ujetnike za mesto Ljubljana, kraljevske sekcije Rdečega križa pa sprejemajo pakete v ostalih krajih pokrajine.

Bodoči razvoj kočevskega okoliša

Kočevje, 1. aprila. Kočevsko področje, kjer so do nedavna bivali tujerodci nemškega občevalnega jezika, ki so se vrnili v Nemčijo, si po odhodu pretežne večine prejšnjega prebivalstva še ni moglo gospodarsko opomoči, ker manjka na opuščnem ozemlju pridnih in delavnih rok, vendar pa je gotovo, da je temu v industrijskem in kmetijskem oziru tako važnemu delu naše pokrajine nedvomno določena še lepa bodočnost.

Kakor znano, je vso imovino izseljenih Nemcev kupila družba »Emona«, ki si je postavila nalogo, da uredi opuščena zemljišča, da privede kočevski okoliš zopet v sklop rednega gospodarskega življenja in da svobodna zemljišča odda državljanom naše pokrajine. Ta velikopotezni načrt se ni dal tako naglo izvesti, kakor je bil sicer namen družbe, vendar je dela že precej izvršenega bodisi v mestu bodisi v okolici, kjer je poseben način dajanja zemljišč v zakup po ugodnih pogojih omogočil obnovo kmetijstva.

Družba »Emona« je sedaj začela prodajati hiše in zemljišča na Kočevskem. Tako je domačin varčevalec po njihovi denarni moči dana možnost za nakup mestnih ali kmetijskih hiš, starih ali novih, večjih ali manjših, stanovanjskih ali poslovnih, dalje kmetijskih posestev ali posameznih parcel. Skratka, omogočeno je vsakomur, da si v nekaj letnih možnostih kupi pri družbi »Emona«, kar smatra zase kot najprikladnejše.

Važna je tudi okoliščina, da so pogodbe z družbo »Emona« na temelju naredb Visokega komisarja proste vsejih pristojbin za prenos in prepis v zemljiški knjigi. Kupci nimajo nikakih drugih izdatkov razen kupnine.

Tudi prebivalci Ljubljane se lahko poslužijo te ugodne prilike, kajti družba »Emona« je pripravljena skrbeti za upravljanje kupljene nepremičnine, tako da kupcem ni treba prihajati pogosto na lice mesta.

SPORT

Današnji spored doma

Nogometne polpodne na igriščih Ljubljane in Hermes, table-tenis ves dan pri Mikliču

Mnogo podrobnega o tem, kar bo danes novega v sportu doma, smo zapisali že včeraj in zato bomo danes nekoliko krajši in bolj ali manj samo strog informativni.

Kdor je včeraj zamudil otvoritev »Bletemskega turnirja« v Mikličevi dvorani, bo danes lahko še prišel na račun, kajti disciplin je za slovo na sporedu dovolj in bela žogica bo v obratu ves dan od 8 zjutraj dalje. Igrali bodo na štirih mizah naenkrat prostor za gledalce bo skrbno pripravljen, na turnirju pa bodo še enkrat zbrani vsi znani (Bogataj, Bradeško, Strojnik Roman in kako so še vse njihova imena) in neznani moštvi v tej stiski, tako da bo odigranih marsikaj dobrih partij. Vstopnina je propagandno nizka in zato stopite tja med naše ping-pongare.

Prijatelji nogometne igre pridejo na vrsto v popoldanskih urah, toda kmalu po obedu. Ob 14.00 in 14.15 bosta dve predtekmi ob 15.30 pa obe glavni prireditelji — toda žal na dveh igriščih ob istem času.

Igrišče Ljubljane bo sprejelo dva kandidata za vstop v I. divizijo, moštvo Dopolavora iz tobačne tovarne in Mladike. Kako in kaj je bilo z njima dozdaj, smo že pisali kako in kaj bo z njima odslej, to bo lahko vsak videl sam v današnjem dvoboju, ki je za oba prizadeta več kakor samo prestižnega pomena. Idealni sportniki spremeni lahko majhne cilje v velike in v tem znamenju bo današnja kvalifikacijska tekma za uvrstitve med štiri elitna moštva Ljubljane lahko lepa in napeta kakor morda že dolgo ni bila nobena. Če bo...? V predtekni igri sta Vič in Korotan.

Stadion Hermes ob gorenjski železnici bo prizorišče revanže prijeteljske tekne med Hermesom in Marsom. Trditve o revanži je vrgel v svet Mars, ki je pred 14 dnevi gostoval na istem prostoru in si dal naložiti šest golov, sam pa je vsega spravil v mrežo samo dva. Hermezani so se takrat upravičeno udarjali na prsa, češ naj smo prvi za Ljubljano, in to je pognalo kr. v glavo Doberletu in tovaršem. Danes po polpodne bodo obračunali to stvar in — kolikor poznamo oboje — pri tem ne bodo stedihi nobenih sil. Obi bi rada s poravnanim računom začela prvenstveno tekmovalno; toda ta rešitev na terenu ni tako lahka kakor na papirju. Zato bo igra brez dvoma imela skoraj prvenstveno obelježe za predigro bosta poskrbeli rezervni oben glavni moštvi.

Še dve tekmi v šiški. SK Zabajak je povabil za danes v goste tobačno tovarno. Tekma bo na stadionu Hermes ob 10. Mele tekmo bodo tudi praktični izpiti za sodnike. Ob 11 nastopita mladina Zabajaka in Hermes.

To je današnji spored v dveh besedah, pa sestavljen tako, da je treba izbirati.

Gospodarstvo

Izgledi za pridobivanje nafte v Italiji

Pred pričetkom fašistične dobe so v Italiji zelo zanemarjali geološka raziskovanja, ki so bila v pravem pomenu besede površna, saj so se nanašala zgolj na površino. Temeljnih raziskovanj v globino ni bilo in tudi ni bilo izkušenih strokovnjakov, še manj pa potrebnih sredstev. V prejšnjem desetletju pa se je pričelo sistematično delo za raziskovanje zemeljskih plasti in kmalu so bila odkrita prva obsežna ležišča zemeljskega plina na severnem pobočju Apeninskega pogorja zlasti v pokrajini Parma in Piacenza. Poldržavna družba AGIP (Azienda Petroli Italiana), ki je bila ustanovljena leta 1926, je pričela že leta 1936 izkoriščati odkrita ležišča zemeljskega plina. V nadaljnjih raziskovanjih so odkrili rova nahajališča zemeljskega plina pri Pisi in pri Grossetu v Toscani, pozneje pa tudi v Abruzzih. Vzporedno so pričeli intenzivne raziskave plina na Siciliji, končno pa so tudi v Calabriji in Lukitaniji odkrili taka nahajališča, ki so verjetno povezana s sicilskimi nahajališči. Raziskovati bo treba še ostala področja Italije predvsem Umbrijo, Lazio in Campanijo.

Strokovnjaki so že danes prepričani, da bodo tudi v teh pokrajinah odkrili nahajališča plina in da so vsa ta nahajališča plina predznak velikih med seboj povezanih ležišč mineralnega olja, ki še čakajo odkritja. Brez dvoma so tudi nahajališča plina in mineralnega olja v Albaniji povezana z ležišči plina ob Apeninskem pogorju. Po izkušnjah v drugih delih sveta so nahajališča plina vedno zanesljivo znamenje, da se v večji globini nahaja tudi mineralno olje. Treba bo vrtniti bolj v globino in ta okolnost je doslej preprečila, da niso bila odkrita ležišča mineralnega olja v Italiji sami. Ni torej neupravičena napoved italijanskih geologov, da bo v Italiji

časom odkrito najvažnejše področje za pridobivanje nafte.

Dotlej so na razpolago bogati izvori zemeljskega plina, ki v marsikaterem pogledu nadomestita mineralno olje. Zemeljski plin, ki se pridobiva v Italiji, je skoraj čisti mešanec brez pomembnim dodatkom negorljivih plinov (vodikovega dvokisa in dušika). Metan pa je le najenostavnejša spojina iz skupine ogljikovih vodikov (spojin ogljika z vodikom), ki vsebuje en atom ogljika in 4 atome vodika in je torej v bližnjem sorodstvu z bencinom in ostalimi mineralnimi olji. Ker je italijanski zemeljski plin, kakor rečeno, skoraj čisti metan, se lahko brez predhodnega čiščenja uporablja za pogon namesto bencina. Ta način uporabe se je pričel že leta 1936. Danes je v Italiji v obratu več desetstotno motornih vozil, ki vozijo z zemeljskim plinom. V 52 italijanskih mestih je že urejena prodaja zemeljskega plina za polnjenje plinskih bomb. Ta plin se prodaja po prav nizki ceni.

Potrjena zemeljskega plina je v zadnjih letih ogromno narasla in se bo še bolj povečala, zlasti po dograditvi velikih cevovodov za plin. Nedavno je bil stavljen v obrat prvi veliki cevovod iz pokrajine Piacenza do Milana, kjer se troši zemeljski plin v velikih količinah, posebno v industriji. V Piacenzi so vrhu tega ustanovili strokovno šolo za vrtnanje sond, kjer dobe izobrazbo strokovni mojstri za vrtnanje. Ta izobrazba je docela brezplačna, kajti v bodoče je pričakovati, da bo potreba po takih strokovnjakih izredno narasla. Navzile narasti potrboiti zemeljskega plina so možnosti za nadaljnji razvoj še neprecenljive. Potreba po takih strokovnih delovnih močeh pa se bo še povečala, ko bodo vrtnili vrtni sonde do pričakovanih ležišč olja.

Maksimalne cene za stavbni in mizarski les

Smatrajoč za umestno, da se določijo posebni pribitki in odbitki za nadrobno prodajo določenih vrst stavbnega in mizarskega lesa, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino po zaščiti odbora za les pri Pokrajinskem korporacijskem svetu, ustanovljenega z naredbom o proizvodnji in razdeljevanju tehničnega lesa z dne 25. marca 1942-XX, izdal naredbu za dopolnitev naredbu o maksimalnih cenah za stavbeni in mizarski les. Ta naredba je objavljena v »Službenem listu« 3. t. m. in je na dan objave stopila v veljavo.

Cenu 2. naredb z dne 26. junija 1942-XX, o maksimalnih cenah za stavbeni in mizarski les se doda tale odstavek: Za nadrobno prodajo smrekovega in jelovega žaganega lesa dobre kakovosti za posebno uporabo po spodaj navedenih vrstah se znotraj pokrajine določajo naslednji pribitki oziroma odbitki: Dolžina 4 m, širina od 8 cm navzgor, debelina 10 do 60 mm: tržna vrsta I. pribitek 25% na temeljno ceno; tržna vrsta II. pribitek 10% na temeljno ceno; tržna vrsta III. pribitek 8% od temeljne cene; oporečno blago odbitek 15%.

Tako pri prodaji na debelo kakor tudi pri prodaji na drobno se odmerja, če bi bilo treba uporabljati po prednjem odstavku ali po predprijem členu 1. in 2. naredb z dne 26. junija 1942-XX, več pribitkov ali odbitkov, znesek vsakega pribitka ali odbitka po temeljni ceni kakovosti »monte«.

Gospodarske vesti

— K ustanovitvi Centralnega zavoda za banke v Italiji. Pretekli teden smo poročali, da je bil ustanovljen z glavnico 50 milijonov lir Centralni zavod za banke v Italiji, čigar delnice je vpisalo 143 bančnih zavodov. Sedaj poročajo iz Rima še nekaj podrobnosti o nalogah tega zavoda. Zavod je bil ustanovljen s sedežem v Rimu pod nazivom »Istituto Centrale delle Banche e Banchiere«. Delnice se lahko glajo le na banke in bančne trditve. Družba je bila ustanovljena zaenkrat do leta 1965. Po statutih je namen družbe pospeševati in olajšati delovanje bank in bankirjev ter koordinirati njihovo poslovanje. Preveč majmstva za včlanjenke banke nasproti državi in javnim korporacijam, vršiti posle v javnem interesu in za skupno korist včlanjenih bank in se udeleževati na gospodarskem, finančnem in bančno tehničnem področju ter izdajati strokovno in propagandno literaturo. Končno je namen zavoda izvrševati finančne operacije za skupni račun vseh zavodov. Ni pa družba

poblaščenca sprejemati hranilne vloge v kakršni koli obliki.

— Novi specialni vagoni. Italijanske državne železnice so te dni stavile v promet nove velike specialne vagonne z osminami, ki služijo za prevoz celih ladijskih strojev in tudi manjših ladij. Nosilnost teh vagonov znaša 120 ton.

— Italijansko-slovaška trgovinska pogodba. Te dni so se v Bratislavi pričela italijansko-slovaška gospodarska pogajanja, ki se v glavnem nanašajo na nove kontingente za tekoče leto. Blagovni promet med obema državama se je lani znatno povečal. Slovaški izvoz v Italijo se je dvignil od prejšnjih 230 na 437 milijonov Ks, slovaški uvoz iz Italije pa se je povečal od 288 na 417 milijonov Ks. Za letošnje leto so predvidene še večje dobave italijanskih tekstilnih izdelkov in polidelkov v Slovaško ter slovaškega lesa in oglja v Italijo. Kakor pri slovaških pogajanjih z Rumunijo in Madžarsko, je treba premostiti razlike v splošnem nivoju cen v obeh državah. Če pri lanskih pogajanjih v Rimu in Milanu je bilo v središču razgovorov vprašanje stabilizacije cen za blago medsebojnega prometa.

— Zrebanje obligacij 6% obligacijskega posojila mestne občine Ljubljane. Dne 15. marca t. l. je bilo XXX. zrebanje obligacij 6% obligacijskega, gradbenega in investicijskega posojila mestne občine Ljubljane. Izrebanje obligacije so objavljene v »Službenem listu« z dne 3. t. m. in so plačljive dne 15. septembra t. l. pri mestni blagajni v Ljubljani.

— Likvidacija. Zadruga hranilnica, z druga z o. j. v Ljubljani objavila po § 67. zakona o gospodarskih združenjih, da se je razdružila in prešla 28. marca t. l. v likvidacijo. Hkrati se pozivajo upniki, da prijavijo svoje terjatve v šestih mesecih od dneva objave v »Službenem listu«.

— Uvedba nemškega davčnega sistema v češko-moravskem protektoratu. Iz Prage poročajo, da je te dni izšla naredba, s katero se uvajajo nemški predpisi tudi za pobiranje dohodnine, uslužbenškega in družbenega davka, tako da bodo davčni predpisi v protektoratu docela pripravljeni nemškemu sistemu. Na ostalih finančnih področjih so bile nemške pravne norme uvedene že prej. Tako so bili 1. oktobra 1940 v zvezi z ukinitvijo carinske meje uvedeni nemški predpisi glede prometnega davka, ki so prinesli tudi ukinitve luksusa, nega davka. Z istim dnem so bili prilagojeni nemskim predpisi tudi predpisi o trošarinskih davkih in so bili pri tem ukiniti nekateri monopoli. Leta 1942 so po nemškem vzorcu uvedli prevoznik davek in avtomobilski davek, s 1. januarjem t. l. pa je bil uveden premoženjski davek.

Pridelovanje buč je zelo koristno

Nasha glavna skrb naj bo, da gospodarstvo usmerimo tako, da bomo po možnosti primanjiljak zmanjšali. To bomo precejšnji meri dosegli s sajenjem sončnic in buč. — Danes je s praktičnimi poizkusi dokazano, da je proizvodnja rastlinskih masčob bolj gospodarska kakor pa živalskih, kajti na enem hektarju, posejanem z oljnim rastlinami, pridelamo najmanj šestkrat toliko olja kakor pa živalskih masčob, ki bi jih dala živina, krmljena s krmo, pridelano na isti površini. Zato je razumljivo, da so po vseh naprednih evropskih deželah povečali površine, zasete z oljnim rastlinami.

Poizkusi s pridelovanjem sončnic v večjem obsegu so se pri nas lanko leto dobro obnesli in bo treba sajenje sončnic v krajih, ki prihajajo za to v poštev, še bolj razširiti. Danes se pa bomo podrobneje bavili z bučami. Buča v naših krajih ni nova rastlina vendar pa jo edino na Stajerskem v zadnjih desetletjih pridelujejo tudi zato, da dobivajo bučne pečke za izdelavo olja. V naši pokrajini sajenje buč v ta namen ni bilo znano in so jih kmetje trkali večnoma že pred dozorjenjem za krmo živini, zlasti prašičem. Če upoštevamo, kar smo gori navedli glede donosnosti oljnatih rastlin, je jasno, da moramo tudi pridelovanju buč posvetiti vso svojo pozornost.

Buč seveda ne moremo pridelovati v neomejenih količinah, kajti računati je treba s tem, koliko jih lahko pokrmimo živini, ki ji zelo prija (bučno meso je mogoče v večjih množinah rabiti tudi v druge namene, o čemer pa sedaj ne bomo govorili; omenimo naj le, da se dajo iz buč na več načinov pripraviti zelo okusne jedi, torej so važne tudi za neposredno človekovo prehrano). Buče se drže pri sedaj

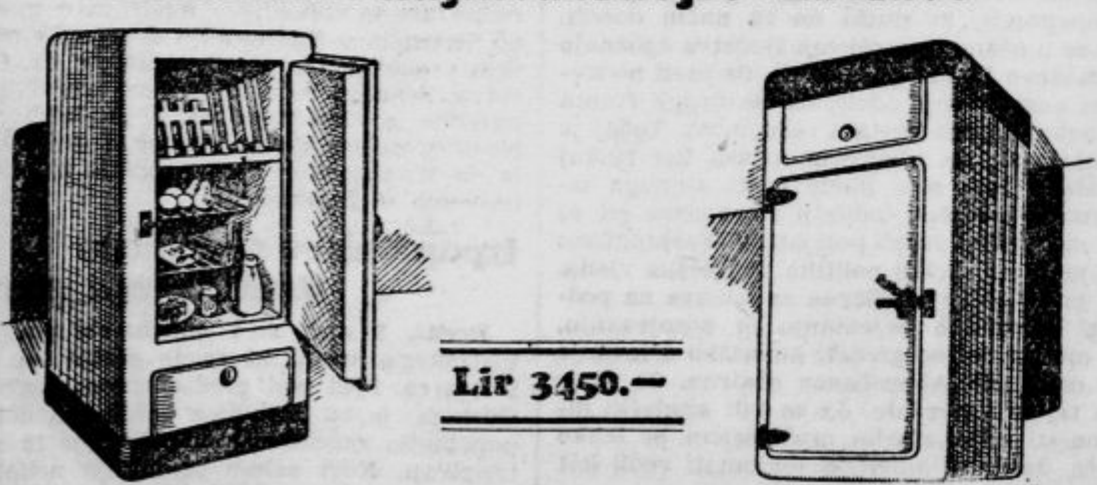
njem načinu shranjevanja približno tri mesece; za pridelek količine buč, ki bi jo brez pretiravanja lahko pokrili v tem času, bi bilo potrebno zasaditi približno štiri odstotke naših njiv. To je razmeroma zelo malo, če upoštevamo, da zasade nekatere kmetije na Stajerskem z bučami: tudi do deset odstotkov njiv. Pridelek buč računamo okroglo 50.000 kg na hektar pri čisti kulturi, to se pravi, kadar pridelujemo na dotičnem prostoru samo buče, v dobrih letih pa doseže ta pridelek tudi do 120 tisoč kilogramov. Semena dobimo do 27 % računano od buč, torej bi bil pridelek bučnih pečk pri zasadih navedene površine tako velik, da bi bil znaten del primanjiljaka masčob, kajti bučne pečke dajo 25 % olja, pa tudi več, kakršne pač so.

Seveda se kar od danes na jutri pridelovanje buč ne dá tako razširiti, že zato, ker je treba najti primerno vrsto, ki bi v naših krajih dobro zorela in dala na olju čim bogatejše seme, toda v nekaj letih se pa lahko gornji površini zelo približamo.

Za sedaj bo najbolje ostati pri naši navadni buči (luščinki), ki daje razmeroma največ olja, četudi bi kdo mislil, da je bolj priporočljivo saditi tako imenovano golico, to je ono podvrsto navadne buče, ki ima seme skoraj brez luščine. Golica ima sama po sebi sicer nekaj več olja, zato pa dá navadna buča večji odstotek semena. Pri golici je pridelek olja vsaj za eno osmino manjši kakor pri navadni buči, tropin pa dobimo več kakor polovico manj.

O samem gojenju buč pa kaj več prihodnjé. Za danes še samo pripominjamo, da se bučne seme in navodila za gojenje buč dobijo pri tvrdki Hrovat & Komp., tvornici olja, Ljubljana.

Hladilnik najmodernejše izdelave



Lir 3450.—

je S. A. F. F. A. hladilnik

Izdelan je po najnovejšem principu moderne iznajdbe tako, da je v notranjosti omogočeno stalno kroženje mrzlega zraka. — Ogled in informacije so neobvezne.

EVEREST, LJUBLJANA, PREŠERNOVA 44

Kronika

IZ LJUBLJANE

* 300.000 lir za bolnišnico. Duce je do-
ložil 300.000 lir za dovršitev bolnišnice na
otoku Veglia. Denar je bil nakazan pre-
fektu Carnara.

* Nemško odlikovanje italijanskih čast-
nikov. V prostorih nemškega konzulata v
Triestu so bila v navzočnosti nemškega
generalnega konzula dr. von Druffela izo-
ročena italijanskim častnikom odlikovanja,
ki jih je podelil nemški general Kesselring
po svojem posebnem odposlancu, letalskim
polkovniku Dotathu, skupini italijanskih
oficerjev. Med odlikovanimi častniki so ge-
neral Corte, general Voggiani, polkovniki
Bochis, Festa in Ruffini, ter stotnik Reu-
ther.

* »Ljudje v zraku«. Italijanska filmska
družba »Cines« je izgotovila film, ki pri-
kazuje življenje italijanskih letalcev. Pri-
toma naslov »Ljudje v zraku« ter je izrazil
vojni film, ki ne prikazuje samo življenj
letalcev, temveč tudi delo v vojski in za-
letala. Film je režiral Edoardo Gribaudi.

* Proslava nemških junakov v Triestu.
Ob sodelovanju nemškega generalnega
konzula v Triestu von Druffela predstavi-
nikov narodno-socialistične stranke ter ita-
lijanskih vojskarskih in civilnih oblasti je bila
v Triestu proslava v spomin nemških vo-
jakov, ki so padli v svetovni in sedanjih
vojni. Na evangelijskem pokopališču ter na
grobu neznane junaka pri Sv. Justu so
bili položeni spominski venci. Komemo-
rativni govor je imel generalni konzul:
Druffel, Poltronjerjev kvartet iz Milana
pa je zaigral neko Beethovno skladbo.

* Razpisane službe na univerzah v Be-
netkah in Padovi. Ministrstvo za narodno
vzgojo je razpisalo natečaj za stolico ru-
skega jezika na fakulteti za gospodarstvo
in trgovino v Benetkah ter stolici za teo-
retsko fiziko na padovanski univerzi.

* Sklepe pristojbine za brzojavke Italo-
radia. V skladu z dogovorom, ki je bil na
Dunaju podpisan med evropsko pošto uni-
o, veljajo od 1. aprila dalje zmanjšane
pristojbine za brzojavke, ki se po poti Ita-
loradia pošiljajo v Italijo, Nemčijo, Luk-
semburg, na Dansko, Norveško, Nizozem-
sko, v Rumunijo, na Slovaško in Madžar-
sko.

* Smrt v Timavu. Iz Ville del Nevoso
poročajo o smrtni nesreči Mihaela Logarja,
starega 68 let. Logar se je vračal domov
in na poti čez most, ki drži čez Timav, je
nenadoma izgubil ravnotežje ter padel v
vodo, kjer je utonil. Dva karabinerja sta
ga naslednje jutro našli na kraju nesreče
ter ga potegnili na breg.

* Najmlajša stara mati v Italiji. V
Ostiatu pri Ferrari so odlični najmlajša
babica v Italiji in sicer v osebi 39letne Al-
berine Brancaloni. Najmlajša babica nima
niti enega sivega lasu v svoji glavi ter je
rodila šest sinov, katerih najstarejši ima
že tri otroke. Brancaloni je postala
babica že z 31. letom svojega življenja.

* Važno za vsakega sedaj in v bodoče
je znanje strojeplasti. Novi dnevniki in ve-
čerini tečaj pričnejo 5. in 6. aprila. Specialna
strojeplastična šola: največja moderna stroje-
plastična, raznovrstni stroji, desetprsta u-
čna metoda! Pouk dopoldne, popoldne ali
zvečer po želji obiskovalcev. Informacije,
prijava dnevno. Zastavljate prospekt: Tr-
govsko učilišče »Christofor učni zavod«,
Domobranska 15.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 4. aprila, ob 14: Sneguljčica. Mla-
dinska predstava. Izven. Znižane cene
od 12 lir navzdol.

Ob 17:30: Prava ljubezen. Izven. Cene
od 20 lir navzdol.

Ponedeljek, 5. aprila, ob 15: ur: Snegulj-
čica. Zaključena predstava za GILL.

* Mladinska predstava »Snegulčica« v sti-
lih Pavla Gohe. Osebe: Snegulčica-V.
Juvanov, kraljica-Sancinova, maršal-Li-
pah, lovec-Gregorič, Frice-Raztresen, Fra-
ce-Potokar, kraljica-Benedičič, prvi škrtar-
Podgoršek, drugi škrtar-J. Boltarjeva, tre-
tji škrtar-Bajle.

* P. Bracco: »Prava ljubezen«. Dialog v
treh dejanjih. Osebe: Helena-V. Juvanov,
Hugo-Jan, natakard-Verdonik, krtmarica-
Kraljeva, Sofer-Košič. Režiser: J. Kovič.

OPERA

Nedelja, 4. aprila, ob 16: Janko in Metka.
Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Ponedeljek, 5. aprila: Zaprt.

* E. Humperdinck: »Janko in Metka«. —
Pravljica opera v treh dejanjih. Osebe:
oče — Dolinar, mati Stritarjeva, Janko
— Golobca, Metka — Mlečnikova, Hru-
staj — baba — Poličeva, Troj — možek
— Barbčeva, Rosi — možek — Urbanč-
eva. Dirigent: N. Stritof, režija in scena:
C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, ko-
reograf: inž. P. Gokvin.

A. ALEXANDER:

POZABLJENI NAPEV

ROMAN

Tom je vrgel oči po tiru in premaknil neki vzvod.
Hitrost velikanškega stroja se je občutno povečala,
in igla na brzinomeru je kmalu pokazala šestdeset.
»Tako bomo v predoru,« je rekel Tom. Mirno-
dušno je izvlekel kresilo, si prižgal pipo in krepko
potegnil dim. »Tu lahko brez skrbi vozim po šest-
deset: predora je za tri minute, kajti proga gre
naravnost.«

Kurjač je bil videti s to hitrostjo zadovoljen.
Počasi je vstal in ponudil strojevodji steklenko.

»Vidi,« je menil Tom, »zdaj si lahko privoščim
celo požirek. Ta predor je najbolj varni košček vse
vožnje. Straži na obeh koncih ne puščata vanj ne
ljudi ne živali. Zato...«

Stavka ni dokončal, kajti v peklenskem trušču,
ki je polnil predor, ni več slišal samega sebe. Z
zadovoljnimi nasmeškom je ponesel steklenko k
ustom in jo nagnil. Nato se je s privajeno kretnjo
iztegnil naprej ter pogledal po progi.

Se tisti mah je izpreletel njegovo silno telo tre-
pet. Steklenka mu je padla iz roke in se razbila.
Tomove silne roke so po bliskovito zgrabile za vzvode,
stisnile zavore in spustile nasprotno paro. Začulo

se je oglušujoče škripanje železja, za tem pa ne-
znanski sunek. Kurjač, ki ga je sila vztrajnosti vrgla
naprej, je butnil v vrata kotla; Tom se je krčevito
oprijel stranske stene in pomolil glavo venkaj. Nov
sunek, udar vagonov drugega od drugega vse do
lokomotive, nato odmik. Rezek, predirljiv žvižg, in
vlak je obstal.

Nastal je molk, ki je trajal nekaj sekund, poln
grozljivega pričakovanja. Nato so se začeli v temi
klici in kriki, ki jih je ponavljal odmev. Vlakovno
osebje je presenečeno in vznemirjeno poskakalo iz
voz in priteklo k stroju, da vidi, kaj je vzrok ne-
nadnega obstanka.

Tom je bil od razburjenja tako pretresen, da se
v prvem trenutku ni mogel ganiti; njegov obraz
je izražal grozo. Ko so ga vsi obsuli s hlastnimi
vprašanji, je naposled počasi vzdignil roko in jo
iztegnil proti tiri.

»Tam... tam...« je zajeljal in si obližnil suhe
usnice. Njegova groza se je mahoma polastila osta-
lih. V strahu in radovednosti so iztegnili glave in
zagledali med tračnicami, niti ne deset metrov od
lokomotive, človeško telo.

Hkratu s tem je opazilo telo tudi več potnikov,
in v nekaj trenutkih je bilo vse zbrano okrog uboge,
negibne žrtve. Ta je bila mladenka kakih dvajsetih
let; njena lahka obleka je bila ponekod raztrgana,
lepi, plavi in kodrasti lasje vsi razmršeni, obraz
pa na več krajih odrt in opraskan. Roke, do ko-
molec gole, so pokrivali krvavi madeži.

»Mrtva?« je vprašal nekdo s temnobnim glasom,
med tem ko se je zdravnik, ki je po naključju po-

u— Ohopniti nočurni so čudovita ma-
nifestacija zasnane mehke duše, ki je
znala vzkipevati v plemenitem ognju in do-
življati največje kontraste med strastjo in
bolestjo. Zadnji njegov nočurno v cis-mo-
lu je kakor vsi drugi zložen in izvrnilu za
klavir. Priredbo tega dela za violino pa
bomo slišali jutri zvečer na Glompjevem
violinsem koncertu v veliki filharmonični
dvorani. Poleg Chopinovega Nočurnega
bo izvajal znameniti italijanski violinist G.
Ciampi naslednja dela: Vivaldi: Koncert
v D-duru, Bach: Ciaccona, Beethoven:
Kreutzerjeva s-nata op. 47, Principe: V
gozdovih Renona, Scarlataci: Bagatela,
v romunskem narodnem slohu in Paganini:
Utripli. Ta izredno bogat in tudi težak
violinisti koncertni spored bo izvajal umet-
nik, ki uživa velik sloves povsod, kjer je
nastopil. Vsi hvalijo njegovo tehnično si-
jajno dovršeno igrro in tudi čustveno stran
njegovega igranja. Zato opozarjamo na
koncert katerega začetek bo točno ob pol
7 v veliki filharmonični dvorani. Predpro-
daja vstopnic in knjigarne Glasbene Matice.

u— Gdč. Nuša Krštanova bo na soli-
stičnem koncertu danes zvečer ob pol 7 v
frankiskanski cerkvi zapela prav za to pri-
liko skompirano »Ave Marijo« skladat-
elja Ljotze Mava. Gdč. Krstanova je
najboljša interpretka njegovih pesmi. Sku-
paj z dr. Tometom Petrovičem pa bo zape-
la dr. Kimčveč »Ave Marija«, dvospev
s spremljavo orgel. Zelo privlačna točka
na sporedu bo prav gotovo tudi Premlov
»Memento mori« za bas solo. Vstopnice
dobite čez dan na frankiskanski porti, pol
ure pred koncertom pa pri vstopu v cer-
kev.

u— Najljubša perešja popravila hitro, stro-
kovno in poceni Everest servis, Prešernova
44.

ZOBNA PRAKSA

KRISCH V. DENTIST, LJUBLJANA,
ROZNA DOLINA, CESTA II. STEV. 21a
od 5. aprila dalje z opet redno sprejema

u— Lastnike slik in risb pok. Ivana
Vavpotiča prosi Narodna galerija, da ji
javijo nahajališča. Doslej je pregledano že
lepo število umetnin, potrebna pa so še
vedno dela, nastala v letih 1900—1918 v
Novem mestu, v Pragi, na Dunaju, v Idri,
v Ljubljani in na fronti. Ker bo razstava
odprta že 18. aprila, bo mogoče s pravo-
časno dobjenimi podatki in slikami Vav-
potičev življenjsko delo pokazati čim po-
polnejše.

u— Za pokopnega Rudolfa Zlatpeha iz
Zužemberka se bo darovala sv. maša v
cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani
pri oltarju sv. Frančiška v torek 6. aprila
ob 7 zjutraj. Prijatelji, znanci in sorjaki
lepo vabljani!

u— Namesto venca na grob pok. gosp.
Frana Tomiška so darovali Slovenskemu
planinskemu društvu: rodbina Omenih iz
Višnje gore 300 L, Polak Marija iz Ljub-
ljane 260 L, in dr. Janežič Konrad iz
Ljubljane 100 L. — Vsem darovalcem is-
krema hvala!

u— Mali gospodar — Žezgo obveščata,
da se prične razdeljevanje krmil za mesec
april s 5. aprilom in bo trajalo tri tedne.
Prvi teden (5. 4.) prejmejo krmila rejci z
navadnimi knjižicami št. 1—1000, drugi
teden (12. 4.) od 1001—2000, tretji teden
(19. 4.) od 2001 dalje in zamudniki. Za vse
dneve razdeljevanja velja isti ubedni red
kot občajno. Opozarjamo, da prav nobe-
den ne prejme krmil izven določenega
reda.

u— Učite se strojeplasti! Novi eno-, dvo-
in trimesečni tečaji — dnevi in večerni —
pričnejo 5. in 6. aprila. Specialna strojeplasti-
na šola: največja moderna strojeplastična, raz-
novrstni stroji. Učelna zbirka! Pouk pe-
želji posameznih obiskovalcev dopoldne,
popoldne ali zvečer. Informacije in prijave
dnevno. — Brezplačni prospekti na razpo-
lago: Trgovsko učilišče »Christofor učni
zavod«, Domobranska 15.

u— Ako hočete uspešno vrtnariti, si ta-
ko nabavite Delovni koledar za vrt in
suvodnjak, ki ga je izdala knjigarna
Tiskovne zadruge, Selenburgova 3. Držite
se nasvetov v tej knjižici in opravite pra-
včasno vsa dela, ki so časovno razporejena.
Samo tako lahko dosežete zadovoljive
uspehe. Cena knjižice 8 lir.

u— Vodstvo »K repertorija« vabi dija-
ke srednjih, meščanskih in ljudskih šol, da
se vpišejo k nam, kjer dnevno uspešno po-
učujemo vse šolske predmete. Po želji tu-
di posebne ure iz posameznih predmetov
(razlaga, naloge, izpreševanje). Važno za
one, ki žele konce leta polagati razredne

V dveh mesecih se lahko naučite sami doma tujih jezikov,
če se boste poslužili metode slovityh profesorjev.

Jezikovni tečaji teh profesorjev so posneti na gramofonskih
ploščah »LINGUAPHONE«, in sicer za italijanščino, nemščino,
angleščino, francoščino, španščino itd.

Ogled je neobvezen, dobite jih le, dokler zaloga traja pri tt.

Everest Prešernova ulica 44

In privatne izpite! Honorar zaperen! Vpiso-
vanje dnevno od 8—12 in 14—16. Korepe-
titorij, Mestni trg 171.

u— Nedeljsko zdravniško dežurno službo
bo opravljal od sobote ob 20. ure do poned-
eljka ob 8. ure zjutraj mestni zdravnik
dr. Debelak Gvido, Čarli-Metodova ulica
št. 62.

u— Jezikovni tečaji tujih jezikov — v
središču mesta pri Trgovskem učnem za-
vodu, Kongresni trg 2, pričnejo v ponedeljek
5. aprila, Pouk v začetnem, nadaljevalnem
in konverzacijskem oddelku vodi diplomirani
predavatelji. Najnovejša in najuspeš-
nejša učna metoda — odlični dosežki
uspehi. Informacije in vpisovanje dnevno
od 19. ure v pisarni ravnateljstva.

u— Na nove nakaznice za kurivo dobite
premog in dva pri trdnici »Gorivo«,
Karlovška cesta 8. (Lastnik Lojze Jeran-
čič ml.)

u— Ali se hočete naučiti italijansko brez
truda in napora? Nabavite si dr. Gradov:
Italijanski tečaj za Slovence, ki ga dobite
v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova
ul. 3. Knjiga je namenjena samoukom.
ki se ob točnem upoštevanju predpisanih
navodil z lahkoto nauče v kratkem času
italijanskega jezika. Mehanično-sugestivna
metoda.

u— Instrukcije — priprava za razredne
in privatne izpite. Novi (Turški trg
5-III. Uspešno pomoč v vseh šolskih pred-
metih: matematiki, latinščini, italijanščini,
nemščini itd. za vse šole in razrede
nudi dijakom dopoldne ali popoldne po
dve uri dnevno (honorar znaša za eno uro
komaj 2 do 4 lire) diplomirani filozofi v
prostorni učilnici. Pripravlja tudi privar-
tiste za izpit čez dva razreda in za raz-
redne izpite konec leta. Pripravljanje
vsak dan od 8—12 in od 15—18 ure: Novi
(Turški trg 5-III. Instrukcije.

MED. UNIV.

DR. ALOJZ BOH

ZA ŽIVČNE BOLEZNI

se je preselil v Dalmatinovo ulico 5
Ordinira od 2. do 4. ure

Iz Novega mesta

u— Električna ubila hlapca. 19letni Bele
Alojzij iz Malega Cerovca je hotel popra-
viti polito železno ograjo pri vili svojega
gospodarja lastnega trgovca g. Hadla v
Novem mestu. Poleg ograje stoji električni
drog z visoko napetostjo in iz še ne
ugotovljenega vzroka je železna ograja
prišla v stik z električnimi žicami na
drogu. Fant je prijel ograjo, ki pa je bila
prenapojena z električnim tokom visoke
napetosti, in takoj padel nezavesten na tla.
vendar se je še vedno krčevito držal na
ograjo. Na njegov krik so prihiteli ljudje,
ki so ga z lesenimi grabljami odtrgali od
ograje in odpeljali v bolnišnico. Nihče pa
se ni domislil, da bi takoj potisknil z
umetnim dihanjem ter poiskal na kraju
nesreče zdravilna ali reševalca. Tako je
nesrečni mladenič med prevozom v bolni-
šnico umrl.

u— Ogenj v mestnem gozdu. V torek po-
poldne je nenadoma izbruhnil požar v goz-
du mestne občine pri Cegelnici. V gozdu
so pred nedavnim posekali precej dreva in
še ni bil izčiščen. Po nepravilnosti ali bre-
žbrčnosti nekoga, ki je hodil po gozdu in
olrgel cigaretni ogrek, se je vnela suha
trava ter zajela vejce. Požar se je raz-
širil na okoli 1000 kv. metrov gozda in
uničil mnogo posekanega dreva ter napra-
vil okoli 20.000 lir škoda. Na kraju požara
so se takoj odpravili poklicni gasilci ter
po nekajurnem delu ogenj omejili.

Z Gorenjskega

Ob prihiti obrtniške razstave v Kamni-
ku so se v Kamniškem domu sestale tudi
gospodinjke. Bil je to prvi kamniški gospo-
dinski sestanek, na katerem so razstavile
razne kuhinjske pridobitve, katere so vzaj-
mno pokušale.

Na Golniku je bilo solanje za ženske
pripadnice krajevskih skupin Golnika in
Sv. Krža. Zaključena je bila zbirka copat
za ranjene vojake.

O jezikovnem vodstvu v evropskem pro-
storu je objavil gorenjski tednik članek, ki
se končuje: »Nemški narod ne bo nikoli po-
zabil, kakšne dolžnosti mu nalaga prednost
njegovega jezika. Zato sme zahtevati, da
ima končno sam koristi od svojega jezika,
ki so padle v naročje drugih narodov že
stoletja, pogosto nezaznane.«

Slovo vojnih pomočnic. V Celovcu so se
te dni poslovila dekleta, ki so bila na Ko-
rčskem v pomočni vojni službi od oktobra
1942 dalje. Poslovilne besede jim je izpre-
govoril kmetijski oddelni vodja Gasper-
schuz, ki je vsakemu dekletu izročil spom-
niški dar.

Spodnja Štajerska

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 52-
letna uradnica Marija Mlakarjeva, 31 let-
na Terezija Pukačeva, 54 letna zasebnica
Marija Drbičeva in 42 letna klubčarka
Emilija Rodoškova iz Kinberga v Murski
dolini. — Pri obrambnih bojih pri Doncu
je padel 20 letni topničar Jožef Lešnik iz
št. Jakoba v Slv. gorah.

Ranjeni v Rače. Iz Rimskega toplice
je prišlo te dni na gospodinjstvo šole v Ra-
čah 32 ranjenih vojakov na obisk. Od
Zidanega mostu jih je povedla posebna
voditeljica, v Račah pa so jih sprejeli
gorenjske. Ogledali so si gospodinjstvo šole
in vrtnarijo, nakar so bili pogosteni. De-
kleta in vojski so tekmovali v petju. Po
svečanem smetju zastave so se ranjenci
vrnili v Rimske Toplice.

V Račah ob Savinji se je te dni zgasil
na uradnem obisku celjski okrožni vođa
Dorfmeister. Prišel je s svojimi ož-
jim štabom. Nadzoroval je krevanje sku-
pno ter si ogledal novo občinsko poslopje.
O tem obisku je objavil mariborski dnev-
nik 2. t. m. daljši članek, v katerem opi-
suje starinski nemški značaj tega prijaz-
nega trga.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 4. APRILA 1943 XXI.

8.00: Napoved časa — Poročila v ita-
ljanščini, 8.15: Orgelski koncert, 11.00: Pre-
nos pite maše iz Bazilike Sv. Pavla v Ri-
mu, 12.00: Razlaga Evangelija v italijan-
ščini (O. G. B. Marino), 12.15: Razlaga
Evangelija v slovenščini (O. G. Sekovanič),
12.30: Poročila v slovenščini, 12.45: Simfo-
nična glasba, 13.00: Napoved časa — Po-
ročila v italijanščini, 13.10: Poročila v
slovenščini, 13.15: Poročila v slovenščini,
13.20: Operna glasba, 14.00: Po-
ročila v italijanščini, 14.10: Koncert Ra-
djskega in Komornega zbora vodi dirigent
D. M. Sijaneč — Slovenska glasba, 15.00:
Poročila v slovenščini, 17.15: Praktična
navodila za kmetovalce — Kmetijski pro-
davanje v slovenščini, 17.35: Duet harmo-
nik Malgaj, 19.30: Poročila v slovenščini,
19.45: Lahka glasba, 20.00: Napoved časa —
Poročila v italijanščini, 20.20: Komen-
tar dnevnih dogodkov v slovenščini, 20.40:
Filmske pesmi izvajajo orkester pesmi, vodi
dirigent Angelini, 21.10: Beethovnova glas-
ba: Orkester vodi dirigent Fernando Pre-
vitali, sodeluje pianistka Ornella Puliti
Santoliquido, 22.10: Predavanje v sloven-
ščini, 22.20: Moderne pesmi vodi dirigent
Zeme, 22.45: Poročila v italijanščini.

Velika prodaja prvovrstnih harmonik v Ljubljani

HARMONIKE še iz prvovrstnega predvojnega materiala v veliki izbiri od najboljših znanih tovarn — klaviirske in diatonične
— dobite lahko po najnižji ceni ter jih brezobvezno lahko preizkusite samo pri trdnici

Everest — PREŠERNOVA 44

NE KUPUJTE HARMONIKE BREZ PREIZKUŠNJE!

PRODAJAMO TUDI NA OBROKE!

zaslugi vaše pazljivosti je bilo rešeno človeško živ-
ljenje. Dolžnost mi bo, da vas priporočim za na-
grado.

Strojevodja ni odgovoril. Molče se je vzpel na lo-
komotivo, odvrli zavore in spustil paro v cilindre.
Vlak je zapuhal in se počasi premaknil; nato je po-
lagoma pridjal hitrosti, dokler ni spet s predpisano
brzino drvel proti New Yorku.

Od tistega dne je Tom — nekaj zaradi ljubo-
sumja, nekaj zaradi nevoščljivosti — izgubil simpa-
tije tovarišev; mnogi so ga imeli poslej za stre-
muha, in kurjač so se jeli na vse načine braniti
skupne vožnje z njim. Naj je bila pot še tako dolga,
Tom ni nikoli znil nepotrebne besede, niti ni pil
ali kadil; in kakor hitro je opazil v kurjačevih rokah
zavoječek s tobakom ali steklenko z whiskeyem, mu
jo je vzel in jo brez milosti vrgel z lokomotive.

Velika množica na newyorški postaji je pričako-
vala brzca iz Bostona. Med drugimi je bila tu Dora
Elmhurst, ki se je vročino veselila svidenja s svojo
sestro Evelino. Dekleti sta živeli že pol leta ločeni
druga od druge, kajti Evelina je v Bostonu študi-
rala medicino, in Dora se je mogla le po dvakrat
na leto, o počitnicah, peljati k nji na obisk.

»Vlak iz Bostona ima osem minut zamude!« je
glasno naznanil neki železniški uslužbenec.

Dora je pogledala na uro. »Še deset minut bo
treba čakati,« je rekla sama pri sebi in jela hoditi
po postajnem pločniku sem ter tja. Mahoma pa je
presenečeno obstala, kakor se je tudi ostalega ob-
činstva polastil občutek zavzetosti.

Eno najznamenitejših ljubljanskih poslopij —

„Grofovski dvorec“, ki ga danes imenujejo „Auerspergova palača“, sedanji mestni muzej

Stara Ljubljana se lahko ponaša z nekaterimi res lepimi, trdnimi zidanimi in dobro ohranjenimi hišami, ki zaslužijo ime dvorec ali palača. Večje starejše hiše »baročne Ljubljane« niso našle toliko prostora na Starem trgu. Več zraka in prostora je bilo na Mestnem trgu, a prava četrta plemiških dvorcev je na levem bregu Ljubljanice, na Novem trgu. Zal Novi trg v širšem pomenu besede ni ostal tako enoten kakor n. pr. Stari trg. Najbolj občudujemo, da smo ob potresu izgubili knežji dvorec, ki je bil menda najlepše starejši ljubljanski poslopje. V soseski se je pa ohranil »grofovski dvorec«, kakor so nekdanj imenovali to palačo Turjaških. Zgodovino tega poslopja je raziskoval dr. R. Andrejka (Kronika II).

Značilnost poslopja

Lepota starega poslopja bi prihajala mnogo bolj do izraza, če bi dvorec stal na ugodnejšem prostoru. Iz Gosposke ulice vidimo le del njegovega pročelja, ki je obravljeno v ozko Salendrovo ulico. Hiša je ob Salendrovi ulici krajša kakor ob Napoleonovem trgu, odnosno ob koncu Gosposke ulice. Poslopje je dvonadstropno. Vhod s trga, nasproti križiške cerkve. Vhod krasi lep portal. Pročelje samo na sebi ni posebno bogato, a je dovolj učinkovito in daje poslopju poudarek resnosti. Z Napoleonovega trga vidimo le del glavne pročelja. Pročelje krasi še vrata sama na sebi. No njih sta pritrjena kovinska tolkača, obroba, ki visita v gobcu dveh levjih glav. Dvorišče je precej prostrano obkroženo delno od arkad, ki so edina njegova posebnost. Dvorišče meji na južni strani na 2 m visoki dvorišni zid, tako da je ločeno od sosedne Petelinčeve hiše. Ob Salendrovi ulici dvorec meji na Pajkovo hišo, ki je bila nekdanj Gollmayerjeva, pozneje pa Scheuchstuelova. Poslopje je treba deliti v dva krila: v krilo ob Gospodarski ulici (zahodno) in krilo ob Salendrovi ulici. Na desni strani, ko vstopimo v obokano vežo, drže precej široke stopnice v prvo nadstropje, kjer so mestni uradi; v prvem nadstropju je stopnišče združeno z lepo vežo, ki jo uporabljajo tudi za razstave. Muzejski prostori so v drugem nadstropju.

Razvoj poslopja

Ze na dvorišču sprevidimo, da poslopje ni enotno; domnevamo lahko, da sta bili nekdanj sedanjí krili samostojni poslopji, dve ločeni hiši, ki so ju združili pozneje s prizidavami. To domnevo potrjujejo arhivni viri, kakor je dokazal dr. Andrejka. Opazarja, da je iz davčnih urbarjev Ljubljane od leta 1600 razvidno, da sta bili tam dve hiši. Grofov dvorec je nastal okrog leta 1620, pred dobrimi 300 leti, morda tudi malo pozneje, vendar najpozneje v letih 1650 do 1660. V mestnem urbarju sta vpisana lastnika dveh hiš na kraju poznejšega dvorca. Ena hiša pa je bila že tedaj v lasti Turjačanov, in sicer Herberta barona Auersperga. Sosed barona je bil ljubljanski meščan Melchior Ettenhofer. Vsak lastnik je zaradi tega tudi plačeval druge davčne, ker so se meščani upravljalí sami, plemstvo pa je imelo zopet svojo upravo. Iz tega torej sprevidimo, da ni bilo čistega plemiškega okraja, kjer bi bivali sami plemiči; tudi na Novem trgu so bivali meščani. Pozneje je baron kupil sosedno hišo od meščana in od l. 1616 je baron Auersperg plačeval od prve hiše 10 gld. davka, od druge pa 5 gld. Hiši potem še dolgo nista bili združeni, ker je lastnik plačeval še do leta 1752 davke ločeno za vsako hišo posebej. Med tistim letom in 1756 pa sta bili hiši prezidani, ker je v urbarju leta 1756 zapisana pripomba, da lastnik plačuje davke od

dveh združenih hiš. Enoten dvorec pa je lastnik združenih hiš plačeval od leta 1772.

Lastniki »grofovskega dvorca«

Prvi lastnik hiše, ki je bila pozneje prezidana v dvorec, je bil, kakor rečeno, Herbert baron Auersperg. To je bil eden najodličnejših plemičev saj je znan, da so bili Turjačani na čelu kranjskega plemstva. Herbert Auersperg je bil deželni maršal kranjski. Starejša turjaška veja Auerspergov je prejela leta 1630, ko je bil naslednik Herbert Janez Andrej državno grofovstvo, Mlajša, kočevska veja, pa je bila povišana leta 1653 pod Janezom Valjardom v knežji stan. Janez Andrej je bil ustanovitelj starejše veje grofov Turjaških. Njegov sin Volk Engelbert je bil tudi deželni maršal kranjski. Omožil se je s hčerko ronskega barona Trillegha Elizabeto, ki je v testamentu leta 1713 odredila ustanovitev fideikomis turjaških posestev. To odredbo je »zvolil« Elizabetin sin grof Adam Anton Seyfried Auersperg ter ustvaril »turjaški fideikomis« z ustanovnim pismom leta 1739. Njegov sin Marija Jožef Ignac (1724—1806) je bil deželni glavar kranjski in potem guverner Erdeljske Drugi sin, Ivan Pavel Alojzij (1729—1810) je postal po bratovi smrti dedič turjaškega majorata ter tako tudi lastnik grofovskega dvorca v Ljubljani. Njegov naslednik je bil Vajkard (1774 do 1883), zadnji deželni maršal kranjski. Vajkardov naslednik pa je bil grof Jožef Marija

(1812—1893). Za njim je podedoval grofovski dvorec sin Jožef Leon (1844—1915). Zadnji lastnik grofovskega dvorca je bil po smrti Leona Auersperga njegov sin Herbert, ki se je rodil leta 1875. Kot major 5. dragonskega polka je služil v Mariboru. Herbert je umrl januarja leta 1925. Po njegovi smrti je rodbina Turjaških sklenila predati grofovski dvorec v Ljubljani, Rodbina je zaradi agrarne reforme izgubila precej dohodkov.

Prodaja grofovskega dvorca

Kupna pogodba je bila sklenjena 9. decembra 1927. Po nji je prešla palača v Gosposki ulici št. 15 n. 17 v last ljubljanskega oblastnega odbora Kupnina je znašala 800.000 dinarjev. Nedoletnega lastnika Herberta Auersperga sta zastopala njegova mati Marija in soprova Adolf Auersperg. Dvorec je 14. novembra 1934 prešel v last bivše dravske banovine Banovina je prodala poslopje mestni občini dne 16. avgusta 1935. Občina je sklenila da v poslopju uredi mestni muzej, ki je bil res zelo potreben. Ostali so pa še lepi prostori za urade predvsem za kulturni oddelek.

Zimsko bivališče Turjaških

Rodbina Turjaških je bivala v tem dvorcu nad 200 let; dvorec je bil zimsko bivališče Turjačanov, ki so sicer živeli na Turjaku. Dvorec se ni mnogo spremenil na zunaj; ostal

Ljudje bi izumrli zaradi nesnage ...

Če v prejšnjem stoletju so imeli čudne pojme o snagi — Če bi se zdravstvene razmere ne izboljšale v zadnjem stoletju, bi najbrž izumrli za nalezljivimi boleznimi

Clovek je veljal seveda že v prejšnjem stoletju za krono stvarstva, kljub temu pa ni mnogo bolj cenil snage kakor puij; ljudje tedaj nesnage niso sploh opazili, tako so bili vajeni na njo. Temu se tem bolj čudimo, če vemo, da so bila nekatera antična mesta zelo snažna ter dobro urejena; imela so odvodnike (kanale). Tako je bila tudi Emona dobro kanalizirana. Če so imeli že v starem veku kanalizacijo in vodovod, so nedvomno tudi poletali ulice. Kako je potem prišlo do takšnega nazadovanja v srednjem veku, da so ljudje tonili še do najnovejšega časa v nesnagi? To še tem težje razumemo, ker vemo, da so nalezljive bolezni ugonabljale ljudi na debelo ter da je zlasti kuga pomorila množice prebivalstva; zakaj ljudje niso spoznali niti med kugo, kako potrebna je snaga? V prejšnjem stoletju jih je na pomen snage opozarjala še kolera, ki se je niso mnogo manj bali kakor včasih kuge, vendar ukrepi za večjo snažnost niso bili prvi in ne najbolj upoštevani.

Evropska mesta v prejšnjem stoletju

Večja mesta so bila seveda v prejšnjem stoletju že precej dobro urejena, toda tako snažna kakor dandanes nedvomno še niso bila. Tedaj niso še znali tako ceniti zdravilne vrednosti sonca. V mestih niso še usmerjali hiš po soncu, temveč so se ozirali predvsem na njihovo lice ob ulicah. Električna še ni izpodrinila slabih plinskih svetilk in marsikje so še svetili s petrolejem in svečami. Kopanja niso še tako cenili kakor dandanes in večina stanovanj je bila še brez kopalnic. Stranišča na splakovanje je bilo še malo in mnoga stanovanja niso niti imela svojih stranišč.

V rabi so bili tudi še vodnjaki. Tako je Ljubljana dobila vodovod šele ob koncu prejšnjega stoletja. Ulice po večini tudi niso bile tlakovane, zato se je pa na njih pogosto cedilo blato ali jih je pa pokrival prah. Mesta tudi niso še imela tako lepih in obširnih nasadov. Kanalizacija marsikje še ni bila popolna in v mestu je bilo še mnogo greznic. Vedeti moramo, da v prejšnjem stoletju niso še uporabljali tako betona kakor dandanes, zato so pa bile tudi gnojnice jame slabo izdelane, a tudi vodnjaki niso bili dovolj dobro obzidani.

Nesnažna Ljubljana

Tudi Ljubljana je bila v prejšnjem stoletju mnogo bolj nesnažna kakor dandanes (zdaj se lahko ponašamo, da je zelo snažno mesto). Mnogo bolj snažna tedaj pač ni mogla biti, saj navedeni okrajevi še ni bilo in starinske mestne hiše marsikje še niso bile priključene na odvodno omrežje, niso imele kopalnic in stranišč na splakovanje, urejeno še ni bilo tako vzorno odvajanje smeti in ceste niso bile tlakovane. Ulice so bile tesne in sorazmerno precej prometne. Ob močnejšem deževju je narasla voda v greznicah, da se je začela razlivali gnojnica ter silila tudi v vodnjake. Tu in tam se je blato vprav pretakalo na cestah. Zato se pač ne smemo čuditi, da se je še v prejšnjem stoletju lahko razširila kolera tudi v Ljubljani.

Brez zdravstvene organizacije

Avstrija je bila dolgo brez primerne zdravstvene organizacije. Sicer so bile ustanovljene zdravstvene komisije že v dobi, ko je divjala kuga, a te zdravstvene organizacije ne moremo primerjati z današnjo zdravstveno službo. Naprednejša je bila Francoska. V Parizu so že l. 1802 ustanovili zdravstveni svet, ki je poosepal ustanavljanje zdravstvenih zavodov ter sploh organiziral zdravstveno službo v državi. V Avstriji so bile zdravstvene komisije dodeljene guvernerjem in okrožnim uradom; toda te komisije so delovale le, ko je izbruhnila epidemija nalezljive bolezni. Sicer so pa bile tudi tedaj brez moči, ker so imele le posvetovalno pravico; komisije so le predlagale vladi, kaj naj ukrene. Komisije so bile sestavljene iz deželnega zdravstvenega poročevalca ali deželnega zdravstvenega svetnika in iz 4 do 6 prisodnikov, ki jih je imenovala vlada. Ob epidemijah nalezljivih bolezni so včasih izdajali dobre odloke, toda vsi še tako dobri predpisi niso imeli pravega pomena, ker je primanjlovalo zdravnikov in zdravstvenih zavodov, še bolj so pa pogrešali za zdravstvo denarja. Mesta so imela že v prejšnjem stoletju svoje — občinske — zdravnike (fizike). Plačevali so jih zelo slabo, po 300 do 400 gld. Zato so si mestni zdravniki morali iskati zaslužek drugje, pa so zamanjali mestno službo.

Reja kokoši čistih pasem

ima mnogo prednosti — Znaki, ki so značilni za razne tuje kokoške pasme, ki so se vdomačile tudi pri nas

V teh dneh je v Ljubljani veliko zanimanja za kokoši. Kot rejci se prijavljajo tudi meščani, ki se doslej s košerjevo sploh niso bavili. Nekateri kupujejo valna jajca, drugi pa dajejo prednost že izvaljenim piščancem. Mnogo zanimalcev se obrača za dobavo piščancev na društvo Rejcev malih živali, ki jih v svoj umetni valnici brez odnora spravlja na svet. Večina zainteresiranih prihaja naročat piščance, ne da bi bila informirana o važnih lastnostih raznih kokoši. Mnogi so mnenja, da je že dovolj, če naročijo piščance, potem raj bodo že kakršni koli. Zato začenjamo poslušajo, ko jih vprašajo, kakšne piščance si prav za prav želijo. Ker imajo dobavitelji pri roki silko posameznih pasem, se potem po hitri in površni informaciji odločijo za to ali ono pasmo, ne da bi si ustvarili kaj več znanja o njenih lastnostih in kakovosti.

Se največ rejcev pozna našo domačo starkerko, ki se je v zadnjih dveh desetletjih krepko uveljavila po naših krajih in je zlasti slovala tudi že drugod. Nekateri poznajo tudi rodajlendke, druge pasme pa so zna-

je v glavnem, kakršne je bil prvotno. Iz Valvasorjevih slik pa je razvidno, da so bila okna v pritličju nekdanj mnogo manjša po čemer bi sklepali, da so bili v pritličnih prostorih hlevi ali skladišča. Razen tega je bil tedaj še en vhod iz Salendrove ulice. — Da je bil grofovski dvorec nekdanj ena najlepših ljubljanskih hiš sprevidimo tudi po tem, da so v njem sprejemali najodličnejše goste. V grofovskem dvorcu se je mudil tudi Jožef II., ko je potoval 22. in 23. marca leta 1784 skozi Ljubljano. — Poslopje je precej obširno, vendar so ga Turjaški po večini uporabljali le zase. Šele v 19. stoletju, in sicer leta 1850, so oddali prvi v njem nekaj prostorov, in sicer okrajnemu komisarju Karlu Hohenwartu. Pozneje je bilo še več najemnikov.

Potres je precej razmaja dvorec

Potres leta 1895 je zelo poškodoval mnoge starejše ljubljanske palače. Sosedni knežji dvorec, ki je stal na kraju sedanje vsučiljske knjižnice, se jim je zdel tako poškodovan, da so ga podrli. Mnogo manj pa ni bil tudi poškodovan grofovski dvorec, vendar so mu prizanesli. Če bi ga podrli, bi bila mnogo manjša škoda, kakor da so podrlí knežji dvorec. Po potresu so bila potrebna obsežna popravila v notranjosti in zgodovinar domneva, da so tedaj najbrž odstranili okrasje stropov, kolikor ga je še sploh ostalo, ker so se menda sedeli in razpočili stropovi kakor v knežjem dvorcu. Prezidave so bile velike, kar sprevidimo že iz stroškov, ki so baje znašali nad 150.000 kron. — Poslopje so zopet prenavljali leta 1928, ko je prešlo v last ljubljanskega oblastnega odbora. Tedaj so tudi namestili centralno kurjavo. Končno je preurejevala poslopje mestna občina ter skušala dati dvorcu kolikor mogoče prvotno lice. »Grofovski dvorec« je zdaj eno najlepših in najstarejših poslopij, ki so v posesti mestne občine.

Ker smo prebrali, da je starkerka kot domača kokoš dovolj znana pri nas, bomo v naslednjem opislali glavne značilnosti nesterilnih tujih pasem, ki jih sedaj goje že tudi naši rejci in ki so se s mnogo drugih, ki so pa bolj krajnjega pomena.

Pasma Leghorn

Ta kokoš pride v poštev po mnenju izkušenih rejcev predvsem kot za tiste, ki se hočejo specializirati v proizvodnji jajc v bližini velikih mest. Manj se obnaša na delu.

Njena glava je majhna, kratka pa zelo lubila. Kljun je lahko zakriven in dolg 2,5 cm in svetlorumene barve. Oči ima velike, rdeče barve s široko šarenico. Greben je precej velik, raven in podolžan nazaj, nežno nazobčan z velikimi, rednimi konicami, barve je živo rdeče. Pri kokoši visi greben na stran. Tudi podbradek je zelo razvit, nežen in iste barve kakor greben. Lice so kakor greben rdeča in gola. Ušesa so zelo razvita in pokrita z glavo, kožo, brez gube, popolnoma čiste bele barve brez rdečih primesti. Vrat ima dolg in pokrit z dolgim perjem. Telo je ovalo, rumena široka, hrbet ozek in okrogel, nagnjen nazaj, prsa široka in visoka, Noge in prsti so zelo nežni in lepe svetle rumene barve. Perje glave in peroti je belo.

Odrasla kokoš tehta 1,5 do 2 kg, petelin pa okoli 2,5 kg. Leghornke so bele, črne in pšenčno zlate barve. Meso leghornke ne cenijo tam, kjer odklanjajo kokoši z rumenimi nogami. Je pa prvotna nesnaga. Tako je na nekem tekmovanju znesla skupina devetih leghornok od 1. oktobra do 30. junija nad 1500 jajc. Teža jajc se ni zadovoljiva, vendar se nadejajo, da jo bodo z nadaljnjo selekcijo še dvignili.

Pasma Wyandotte

Wyandotteke so kokoši, ki so se razširile po Evropi iz Amerike. Ponekod so razširjene bolj kakor rodajlendke in plymouthke, ker so dobre jajčarke, obenem pa imajo tudi zelo okusno meso. Zvrsti Wyandotte je več: srebrna, črna, kot nesnica pa je najbolj razširjena bela. Ta zvrst je na nekaterih tekmovalnih prekosila celo leghornke. Zlasti so dobro obnašale pozimi, če je bila izvaljena v februarju in marcu. Wyandotteke so zelo trdoživa pasma in se redijo z lahkoto.

Njena glava je bolj kratka pa široka. Greben je trojen. Ušesa in podbradek imata srebren, Telo in prsa so polna, široka in okrogla. Rep je zelo razvit, gost. Noge in prsti so srednje dolgi, lepe rjavkasto rumene barve. Odraslen petelin tehta 4 kg, kokoš pa 3 do 3,5 kg.

Pasma Orpington

Ta pasma je bila vzgojena v Angliji. Zvrsti je več, najbolj znana in najboljša je rdečerumena. Orpingtonke so zelo velike kokoši, imajo odlično meso, ležajo jajca z modro in obilno. Prilagodijo se vsakemu podnebu. Piščanci naglo rasejo in jih je lahko rediti. Jajca so srednje velikosti.

Petelin je enotne tu pa tam poudarjena rdečerumena barve. Zazbeljen je, da je tudi rep rdečerumen, dopušča pa se črna i bela barva v repu, če je ostalo telo v celoti rdečerumeno. Glava je majhna, popolnoma brez perja nad česom, drža ponosna. Greben je srednje velik, st, raven, pravilno nazobčan. Lahko je naveden ali trojen. Lice, ušesa in podbradek so rdeče barve. Kljun je bel ali pa rahlo mesnate barve in dobro zakriven. Oko je rdeče ali rjavo, zazbeljeno je predvsem rdeče. Ušesa so dolga in srednje velikosti. Podbradek je sreden in lepo okrogel. Perut so lepo oblikovane in se tesno prilagajajo k telesu. Stegna so kratka in močna. Nart je bela in rahlo rdečkasta zunaj in med prstmi. Vsaka noga ima štiri prste. Meso in koža sta zelo bela. Teža odraslega petelina je 4 do 5 kilogramov.

Kokoš je iste barve. Nart ima kratke in bele. Trup je čokat, prsi široke in okrogle. Odrasla tehta 3 do 3,6 kg in tudi več.

Pasma Plymouth

Po izvoru je tudi ta pasma iz Amerike. Razširila se je zaradi svojih odličnih kakovosti in svoje lepote. Barve je grahaste.

Glavo ima srednje veliko in lepo proporcijonirano, z ravno držo. Kljun je zelo dolg, velik in močan. Barve je svetlordeča. Greben je preprost in raven tako pri petlinu kakor pri kokoši. Ima štiri ali pet zob, ki nso globoki, vendar dobro ločeni. Lice je lepo rdečkasto, brez beline in operjenosti. Ušesa so rdeča, dobro razvita in visoka. Podbradek je sreden in okrogel. Prsa ima široka, okrogla in mesnata. Peruti so srednje velikosti in dobro pritrjene k telesu. Rep je kratak, na pol vodoraven. Nart je gola. Petelin tehta štiri do pet kilogramov, kokoš pa 3,5 do 4,5.

Pasma Rhode-Island

Rodajlendke izvirajo iz Amerike. Po Evropi so se izredno naglo razširile in priljubile. Barve so rdečkaste. Rodajlendke so zelo krepke in zato primerne za mrzla podnebja in za podnebja z neenako temperaturo. Rodajlendke znesejo na leto 180 do 200 jajc, največ celo v zimskih mesecih. Meso je dobro, ponekod pa kokoši ne marajo, ker ima rumene noge. Njeni piščanci rasejo zelo počasi, so pa zelo odporni.

Glavo ima sednje velikosti. Greben bolj majhen, raven in ravnilo nazobčan. Obraz je pokrit z nežnim perjem. Oči se svetijo in so rdečkaste barve. Ušesa so majhna. Majhen je tudi podbradek, ki je rahlo okrogel in rdečkaste barve. Prsa so široka in spredaj okrogla. Peruti imajo široke in srednje dolge. Rep je srednje dolg. Noge so gole, temnozrnatne barve. Petelin doseže težo 4 kg, kokoš po 3,5.

Pasma Sussex

Je angleškega porekla. Daje obilo mesa, se naglo razvija in je primerna za odebeltje. V zlatih mesecih nese pridno. Tu pa tam začne nesti že v petem mesecu starosti. Barva je črna. Kokoš je izvrstna koklja. Znajde se v zaprtih in odprtih prostorih in rejcu ne dela težav. Angleži so vzgojili štiri zvrsti. Edino pomembna je hermelinska. Kljun ima bel ali rožnat. Oko je oranžnorumene barve. Greben, ušesa in podbradek so rdeči. Glava je bela. Perje je belo, pomensano po vratu s črnim, rep je črn. Noge so bele. Petelin tehta 4 kg in več, kokoš pa do 3,5 kg.

V KRCMI

Gost: — Čufte, krčmar, vaše vino je nam čudno močno.

Krčmar: — Vino je že dobro, samo liter je tako umazan.

Pojasnjena skrivnost nove repatice

Zakaj je repatica „Whipple-Fedtkke“ nepričakovano ponovno začela?

Poročali smo že o nedavno odkriti repatici, ki je dobila ime Whipple-Fedtkke. Videla se je tudi s prostim očesom, dokler je ni zasledila mesečina. Nekaj dni pred čiščenjem se nova repatica ni več videla. Italijanski zvezdoslovec prof. Lucio Giolanello je bil v zvezdarni Monte Mario, je napisal o novi repatici v listu »Il Giornale d'Italia« zanimiv članek, iz katerega povzemamo nekaj podrobnosti.

Nenadno povečanje svetlobe te repatice je nastalo 22. in 23. februarja in sicer tako, da je bila 23. februarja zvečer vidna tudi s prostim očesom kot nekoliko zamagljena svetla točka na nebu. Z daljnogledom se je pa videla tudi velika okrogla goba svetla srebričkasto bela s bleščicim jedrom v sredini in z dolgim ravnim, perjanici podobnim repom. Od kod ta nebesni pojav? Znano je, da so repatice navadno mnogo svetlejše ko so najmanj oddaljene od sonca odnosno takoj prve dni potem. Nova repatica je bila najbližje soncu 6. marca. Pa tudi takrat je bile oddaljena od njega 134 astronomskih enic ali 200 milijonov kilometrov, kar znaša 133-kratno oddaljenost zemlje od sonca. Takrat se niso videli nobeni posebni pojavi na glavi in v jedru repatice, ki je njena svetloba vedno bolj pojemale, tako da je dosegla 14. februarja po svetlobi zvezdo 8. velikosti. Zato so zvezdoslovci domnevali, da bo njena svetloba pojemale in da se končno repatica sploh ne bo več videla. Zgodilo se je pa nekaj nepričakovane. Čez 10 dni, ki ni bilo mogoče več misliti, da bo na repatice vplivalo dejstvo da se je bila 6. marca na svoji poti približala soncu, je pa naekrat zopet začela.

To veliko zagonetko je zvezdoslovcem pojasnilo opazovanje sonca. Znano je, da je sonce zdaj v 11. letnem razdobju v stanju najmanjše aktivnosti in zato vidimo na njem zelo malo peg. V veliko presenečenje zvezdoslovcem se je pa naenkrat pojavila 20 februarja na soncu cela skupina peg, ki so se videli najbolj na vzhodnem robu. Med 22. in 23. februarjem so se pa vedno bolj premikale proti središču. To je

bil jasen dokaz, da so nastale na soncu velike erupcije. Tudi merjenje sončnega izžarevanja, ki so ga opravili zvezdoslovci v zvezdarni Monte Mario, je pokazalo 20. februarja izredno veliko intenzivnost 1,35, dočim je navadno intenzivnost je za nekaj stotink večja od edine. Opazovanja zvezdoslovcem omenjene zvezdarne je potrdil pozneje ravnatelj astrofizičnega observatorija Arcturij pri Firenci prof. Abetti, ki je prav 22. februarji odkril na soncu izredno in nepričakovano fazo aktivnosti z zelo značilnimi emisijami in kromosferičnimi erupcijami.

Znano je, da so repatice iz zelo redke snovi, kljub njihovu ogromnemu obsegu. Zvezdoslovci domnevaajo da je snov repatice srednje velikosti s premerom 150 kilometrov taka, da odgovarja milijontemu delu gostote snovi, iz katere je sestavljena naša zemlja. Repatica je lahko sestavljena iz majhnih trdnih teles, pa ima vendar povprečno nizko gostoto, ker so trda telesa znatno oddaljena druga od druge. Najbrž je bilo tako tudi v primeru nove repatice. Njena svetloba kaže, da je lahko v vsakem kubičnem kilometru njenega obsega manj kot 10 teles s premerom 1 cm, če domnevamo, da ima vsako teh teles lunini odgovarjajočo svetlobo.

Z druge strani so zvezdoslovci ugotovili, da je svetloba repatice zlasti jedra in repa odvisna neposredno od sonca, odnosno od svetlobnih fenomenov, ki si jih lahko razlagamo z vplivom sonca. Za primer bi lahko rekli, da zažari repatica prav tako, kakor plin, razredčen v znani katodni cevi, odnosno kakor prozorna plošča, ki jo uporablja röntgenolog pri observanju. Tako ni bilo težko postaviti hipoteze, s pomočjo katere bi se lahko pojasnila naraščajoča svetloba nove repatice. Iz sonca se je širilo na vse strani mnogo elektriziranih teles. Iz peg, ki so bile v velikem številu pojavile 22. in 23. februarja, si lahko razlagamo, da so ta elektrizirana telesa razsvetlila v prvi vrsti jedro in rep nove repatice. Posledica tega je bila, da smo jo lahko delj časa in bolje videli.

Ali veste, kaj je bosman?

Posebno pecivo, ki je v središču izredno zanimivega svatbenega obreda — Kaj je dognal o tem čarodejnem obredu B. Orel v „Etnologu“

Kdor je kdaj ugriznil v rahlo belo sredico bosmana in hrustal zlato zapečeno skorjo tega sladkega peciva svojstvenega okusa, bo rad priznal, da ta izdelek spretnih kmečkih gospodinj zasluži že zaradi dobrote in oblike posebno razpravo v „Etnologu“; raziskovalec pa seveda ni posvetil temu pecivu pozornosti zgolj kot izdelku kmečkih ženskih rok in kuharske umetnosti slovenskih gospodinj na deželi. Bosman je predmet prastarega čarodejnega obreda ki se je ohranil delno doslej v naših žentovanijskih običajih ter zasluži v resnici primerno pozornost raziskovalcev našega narodopisnega blaga. Bosmana ne pozna povsod na našem ozemlju. Zato pa tudi ni mogoče povedati z nekaj besedami, kaj je prav za prav to, kar pisek razprave »Čarodejni obred in mit nakolenčiča ter bosmana v slovenskih žentovanijskih običajih« (začasno poročilo), Boris Orel v »Etnologu« (15. zvezek) imenuje žentovanijsko pogačo. Kar nas je dajna v domovini slovenskega bosmana, ne štejemo tega peciva med kruh in ne med pogačo. Kruha poznamo več vrst, a naše ljudstvo imenuje kruh le, kar ima obliko kolača (hleba), brez vsakih dodatkov, n. pr. brez sadja in drugih posladil. Pogača je pa »pet posebna vrsta peciva, pečene v pogalni skledi, dobro razmazane z »ojnjima« (mlečni izdelki: smetano, sirom itd.). Bosman pa, kakor rečeno, ni kruh in ne pogača. Bosman je — bosman, kakor se pogače — pogače.

»Žentovanijska štruca kruha«

V svoji obširni ter skrbno razpredeni razpravi imenuje B. Orel bosman kot »veliko žentovanijsko štruco kruha, ki jo poznajo predvsem razni kraji na vzhodnem Sp. Štajerskem«. Drugače bi bilo tudi res težko pojasniti prebivalcem drugih pokrajin, kaj je prav za prav bosman. Najstarejše znano tiskano poročilo o štajerskem bosmanu je napisal v »Novicah« leta 1858 Davorin Trstenjak. L. 1882 je pisal o drugačnem svatbenem obredu z bosmanom Josip Karba v »Slovenskih večernicah«. Po Trstenjakovem opisu nesejo bosman od nevestinega doma v ženinoovo hišo; starešina položi bosmana nevesti v naročje (v krilo), preden se mlada žena odpravi spat in medtem najprej pojejo ženske, da darujejo nevesti bosman, »zakona izgleda«. Potem izroči nevesta bosmana ženinu, n. kar pojejo moški o bosmanu kot o zakonskem zgledu (prispej). Po opisu Karbe pa skuša pozaviti izročiti bosman ženinemu starešini, ki se pa darila brani, češ da ima razne napake. Pozaviti potem vžigljive bosman, godba zaigra in svatje zaplešejo med pesmijo. Ples je prispodoba dela, ki je potrebno da je mogoče nazadnje speči bosman. Med plesom »popravljajo« napake, ki jih starešina vedno znova odkriva na bosmanu. Končno starešina sprejme bosman, ko zve od pozavčica, da je darilo ime Načetek in primlek Pojedeč. — L. 1910 je opisal bosman Peter Skuhala: »Bosman je »štruca« iz pšenične moke. Zamešen je s samo vodo in ima neki poseben pa dober okus. Bosman je spleten: dno iz štirih gib, nad dnom tri gibe, nad temi pa dve, zgorej je torej očišči kak spodaj. Znaniti pomeni potomec, kar bi po obliki skoraj da prav sedili, pa še morda tudi zato, ker se samo na gostiji prikaže. Vsaka gospodinja prinese bosman s seboj, in sicer na rokah, kakor malo dete. Sleden (sleherni) bosman je nakinčan, pa vsaki drugde. Na vseh bosmanih se najdejo babike (spunčke), ptičice in rob okoliakoli s krepinami zapleten. Babike so male deklke (v Priekiji izgovarjajo? bóbika, bóbike), napravljene iz pšeničnega testa... Krepine tudi iz testa, so podobne zaguganemu traku... Na sredi bosmana se nahaja grb tiste vasi, iz ktere je povabljen gospodinja... — Stanko Kociper je omenil bosman v svoji razpravi »Pravne stvarine iz ormoškega okraja« v »Časopisu za zgodovino in narodopisje XXV«: »Omenjena bodi tu še posebnost s priških gostij bosman. Starešine, to so priče, pa tudi drugi, dajo na gostijo iz dobrega mlečnega testa pleteno, s testenimi ptičicami in cvejem okrašeno pogačo — bosman, ki jo z velikim obredom prinesejo na mizo. Bosman po ljudskem mišljenju pomenja most iz samskega v zakonski stan. Pojejo ga in potem ni več vrnitve po tem mostu ženin in nevesta sta stopila v novi stan in odslej sta neločljivo združena. — O bosmanu je pisal že prej tudi B. Orel (»Etnolog« 1937 39) v razpravi »Od kruha do malega kruha« in lani (»Žentovanijski običaji na Dravskem polju«, Etnolog XIV). Razer tega je Orel zbral podatke o bosmanu še od številnih štajerskih rojakov. Raziskovalci pa tudi prekmurski bosman.

Trije glavni obredi

Na podlagi zbranega gradiva o bosmanu je raziskovalec dognal da se treba v glavnem razlikovati tri obrede: štajerski, staroverženjski obred: nevesti, preden gre spat, položijo ob petju posebne prigodne pesmi v krilo bosman, ki ga pozneje razrežejo in razdele med goste; splošni vzhodno štajerski poljedelski obred: bosmanu krstijo ko opravijo (simbolično) vsa dela, ki je potrebna, da je mogoče speči pecivo (Načetek Pojedeč — razrežejo ga in pojedjo); prekmurski obred: bosman krstijo na šaljiv način, kakor da posnemajo krst otroka, n. kar bosman razrežejo in razdele. Prvi obred se je zdaj že skoraj povsem izgubil, zato se v začetku vsiljuje dvom, ali si ga Trstenjak ni izmislil, odnosno po svoje prikožilo. Raziskovalec prihaja do prepričanja, da je bil prejše čase razširjen ta obred najbrž tudi drugje. Pri podrobnem raziskovanju vseh obredov je pa dognal, da so prispodobe, dejanja ter sestavine več ali manj skupne ter si podobne v vseh obredih, kar je združil kratko v naslednje ugotovitve: bosman je žentovanijsko pecivo, ki pomeni otroka; prispodoba otroka, bosman, položijo nevesti v naročje; to prispodoba otroka krstijo na razne načine; končno je bosmanu otroku ime: Načetek, potem Pojedeč. Bosman razrežejo, razdele in pojedjo.

Otrokov spremljevalec na življenjski poti

Žentovanijski bosman velja tudi za krstni kruh ne le pri štajerih in Prekmurcih, temveč tudi pri Slovaki, ugotavlja raziskovalec. V vzhodno štajerskih krstnih običajih, v »Krstitkah«, ima bosman tudi svoj pomen. Krstnike prireajo 8 do 14 dni po porodu, ko je porodnica že čvrsta in že sama střeže gostom. Bosman prinese na krstnike otrokova botra in ga daruje materi. — Znano je rojstvo in krstno pecivo tudi pri drugih narodih. — Ob rojstvu in krstu ima bosman po večini drugačne naloge kakor na gostovanju; njegov namen je, da varuje dojenčka pred demoni in nesrečami; kakor dobri duh je, ki naj skrbi, da bo otrok živel dolgo in srečno. Toda raziskovalec se zdi pomembnejše od tega, kakšne naloge ima bosman pri rojstvu in krstu, dognanje, da je bosman navzočen pri krstu otroka; to namreč potrjuje, da je bosman neločljivo zvezan z otrokom ter da je njegov veliki obredni spremljevalec in tako rekoč njegova druga, čarodejna podoba.

Stara domovina bosmana

Ko raziskovalec razpravlja o končni usodi bosmana, opozori tudi, da je bosman popotnica. Da, tega se še prav dobro spominjamo, kar nas je, ki smo šli po svetu iz domovine bosmana. Mati nam je dala na pot bosman... Včasih tudi pogače ali druge posebne dobrote kakršnih v drugih krajih ne poznamo. Bosman je bilo posebno praznično pecivo. Med boljimi, pšeničnim pecivom se je najdalje ohranilo nepokvarjeno, kajti pšenični kruh navadno izdelave se pokvari najhitreje. Ko odhajajo svatje z gostovanjem, dobi vsak kos bosmana; raziskovalec pravi, da so ostali tako z bosmanom povezani v novi skupnosti zakonskih drugov. Odrežani kos bosmana je kakor popotnica, ki se z njo ženin in nevesta podajata v novo, zakonsko življenje, pravi Orel. Kruh je mogočna vez; ko odhaja od doma sin ali mora za službo, ko se odpravlja služiti hčer — vsak dobi od matere ob slovesu kos kruha, da bi ostal še nadalje v družinski skupnosti ter obvarovan pred raznimi nevarnostmi. — Stara domovina bosmana je v Rusiji, kjer menda ponekod pomeni še dandanes vsak kruh podolgovate oblike. Beseda bosman je najbrž turško tatarskega izvora. Razni slovnični navedenja bosman kot reženj, kos kruha, popotnica, Bosman je pa kruh za potrebe dvora, dvorni, erarni kruh; bosmanik je prebivalec svobodne basmanske vasi moskovskega predmestja, kjer pečejo erarni kruh. Batman je dolga štruca navadnega kruha. V Bosni je bosman kruh iz otrobov. — Po vsem tem je bil torej bosman prvotno reženj kruha, ki so ga jemali na potovanje, najbrž vojaki, saj je bil to državni, erarni kruh. Od vojakov so ga najbrž spoznali na Slovaškem, od tam je pa zašel tudi v naše kraje, kjer je postal žentovanijski in krstni kruh.

Pomen bosmana

Raziskovalec omenja še, da ima tudi zaživljanje bosmana velik pomen, zlasti za nevesto, o čemer prita tudi medžimurska pripovedka o čarovniku Vidovini. Vidovina

zna mleti iz mesečine moko in iz pšenice peči Vidov bosman. — Kaže, da je verovanje o Vidovini ostanek kulturno mističnega lika nekega starejšega hišnega duha. V belokranjski pripovedki Vidovina ali Vidovina skrbi za rod: »Šel je za kavranom ter mu vzel tri zrna, ki jih je prinesel nazaj, da je zopet rodilo«. Vidovina je dobri duh, ki skrbi za nevestin zarod, a hkrati je tudi zli duh. V panonsko medžimurski pripovedki o Vidovini in njegovem čarodejnem bosmanu, ki učinkuje na nevesto, če ga užije, da rodi same cesarje, kralje in junake, je ohranjen zadnji sledilci mit davnega božanstva, ki je prinašalo nevesti plodnost. — Pomen bosmana raziskovalec končno opredeljuje v naslednjih točkah: **Krstno kruha bosmana:** I. Bosman je okrašen žentovanijsko pecivo, določeno za posebne žentovanijske obredne namene. Zato mora biti zelo dobro in njegove napake je treba popraviti — na žentovanju pred rezanjem in uživanjem ga je treba obredno očistiti. — **Bosman-otrok:** II. Bosman prikazuje obrednega žentovanijskega otroka, podobnega nakolenčiču v nekaterih drugih naših pokrajinah. — **Krstno otroka:** III. Bosman-nakolenčiča položijo nevesti v krilo in s tem čarajo bodoči porod nevestinega otroka. — **Krst otroka:** IV. Bosman-otroka krščujejo ter z žentovanijskim obrednim krstom čarajo porod-krst bodočega nevestinega otroka. **Pravo ime otroka — Načetek Pojedeč:** V. V zadnjem obrednem dejanju bosman razrežejo, razdele in pojedjo. Svatom je kos bosmana žentovanijski odpustek ali popotnica, ženin in nevesta za po bosmanu neločljivo zvezana, ko ga pojedeta. Nevesti uživanje bosmana čarodejno pomaga roditi otroke. Posebej se zaužije Vidovinega bosmana da nevesti moč, da rodi same cesarje, kralje in junake. — Raziskovalec zaključuje razpravo, da je »vzhodnoštajersko-prekmurski gostovanjski bosman eden najlepših slovenskih žentovanijskih kruhov ter zlasti po svojih globokih, deloma izvirnih smislih in pomenih precej nadkrijuje kranjsko pogačo, katero pa bi bilo treba tudi narodopisno raziskati«.

Prva sadna sušilnica v Bački

Dočim je pridelala Madžarska že v gospodarskem letu 1941-42. okrog 1.000.000 metrskih stotov svežega sočivja v vrednosti 15 milijonov pengő ter nasušila od tega 100.000 stotov. Bačka kot najbogatejša pokrajina v pogledu sadja in sočivja še ni imela nobene sušilnice. Zato je južno-madžarsko kmetijsko ministrstvo z veseljem sprejelo vest, da je zgradilo novosadsko podjetje Balthazar Faith parni mlin d. d. v Bački prvo sadno sušilnico. V ta namen je bilo investiranih 600.000 pengő. Za izpopolnitev strojnih naprav se bo pa uporabilo še 250.000 pengő. Zaenkrat suše v novi sušilnici večinoma samo sladkorno peso, v k ratkem pa začno sušiti v večjih količinah tudi kisto zelje, ki ga ima Bačka mnogo. Uprava sušilnice je sklenila z okoljskimi kmetovalci pogodbe glede stalne do-

OKVIRJE IZDELUJE SPECIALIST KLEIN WOLFOVA UL. 4

Pašk

KLOBUKARNA »PAJK«

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov — Se pripravite.

RUDOLF PAJK, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 38 MIKLOŠICEVA CESTA 12 (Nasproti hotela Union)

INSERIRAJTE V „JUTRO“

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

PUPILARNO VARN!

IZPLACUJE



»A VISTA VLOGE« VSAK ČAS, »NAVADNE« IN »VEZANE« PO UREDBI — SODNO DEPOZITNI ODDELEK, HRANILNIKI, TEKOCI RACUNI ZA VSE VLOGE IN OBVEZE HRANILNICE JAMCI

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

bave svežega sočivja. Gre v prvi vrsti za 400 oralov s sladkorno peso zasejanega polja, 100 oralov graha, 100 oralov čebule itd. Letos jeseni bodo začeli v novi sušilnici odnosno tovarni predelovati sadje v krhle, mežgo in konzerve. V času, ko ne bo na razpolago niti sadja, niti sočivja, bo pa tovarna sušila krompir. Dnevna kapaciteta znaša okrog 250 metrskih stotov. Posušeno sočivje in sadje pride v celofanskih vrečkah na trg.

Dr. Diem v Bukarešti

Predsednik mednarodnega umetniškega odbora dr. Karel Diem si je ogledal v spremstvu šefa rumunskega sporta prof. Georgiu propagandno ministrstvo, kjer je govoril s generalnim tajnikom ministrstva Badautzem. Ob sprejemu v domu rumunske sportne organizacije je bil imenovan dr. Diem za častnega člana rumunskega sporta. Prof. Georgiu je v svojem govoru naglašal tovarništvo v orožju med nemškimi in rumunskimi vojniki ter rumunsko mladino, ter sportno tovarništvo med mladino obeh narodov. Po sprejemu pri nemškem poslaniku je predaval dr. Diem pred izbranim občinstvom o evropskem sportu, njegovem razvoju in njegovih temeljih. Predavanje izhajajoče iz teze, da bodo sport državljanska dolžnost in da ga mora torej država podpirati, j enašlo med občinstvom živahno pritrjevanje.

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na „JUTROV“ OGLASNI ODDELEK

Umrl nam je naš dragi, dobri mož, brat, gospod

NIKOLAJ OGRIČ

brivski mojster

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 3. aprila ob 2. uri popoldne iz kapelice sv. Nikolaja na zalah na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 3. aprila 1943.

ROŽA, soproga — FILIP, brat in ostalo sorodstvo

Umrl nam je naš ljubljani oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

MIHAEL VOJE

železniški upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 4. aprila 1943 ob ¼ 4. uri popoldne z Zal — kapelice sv. Krištofa — na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Skofja Loka, Bohinj, Beograd, Maribor, dne 2. aprila 1943.

Zalujoče rodbine: VOJE, GRM, MAJERIC, LOGAR, ZUPAN, TEPINA



V cvetu mladosti nas je za vedno zapustila naša nadvse ljubljena hčerka, sestra, nečakinja in vnukinja, gospodična

BERNIK MIJA

dijakinja 1. razreda Trgovske akademije

K preranemu grobu jo bomo spremlili v nedeljo, dne 4. aprila 1943 ob 4. uri popoldne z Zal — kapelice sv. Jožefa — na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 2. aprila 1943.

Globoko žalujoči:

VALENTIN, oče; MARIJA, mati; TINKO, brat ter ostalo sorodstvo

Grande vendita fisarmoniche Modelli 1943-XXI

La SOC. ITALIANA NOTA D'ORO di OSIMO (Ancona)

avvisa l'affezionata Clientela che sono pronti i nuovi modelli »Italia« e »Impero« 1943. Ai primi acquirenti la NOTA D'ORO offre a prezzi speciali le seguenti 300 fisarmoniche:

N. 200 mod. ITALIA, 34	tastl, 60	bassl, voci in basov, glasov	2-4	per za	L. 1600
N. 100 mod. IMPERO, 41	tastl, 120	bassl, voci in basov, glasov	3-5, 1 reg.	per za	L. 2600



Modello »ITALIA«
Forma aerodinamica — Tastiera brevettata in alluminio — Voci di forte tonalità in 2a e in 4a — Fondi di berulla e pelle — Decorazioni cromate — Garanzia 3 anni

Modello »IMPERO«
Aerodinamica oblika — Tastatura patentirana iz aluminija — Močan glas v 2. in 4. — Dno iz betona in usnja — Pokrovni okrasni — Trolejno jamevo

Nei prezzi suddetti è compresa l'elegante e robusta CUSTODIA in fibrone nero, fabbricata appositamente da una delle primarie Valigerie Italiane

Inviare l'importo con l'ordinazione, unitamente a questa inserzione, alla

Soc. Ital. NOTA D'ORO OSIMO (Ancona)

Tutte le nostre armoniche sono modernissime — Fabbricate con materiali di prima qualità — Vendute con certificato di garanzia.

Vse naše harmonike so najmoderneje — Izdelane so iz prvovrstnega blaga — Prodajamo jih z jamstvenim potrdilom.

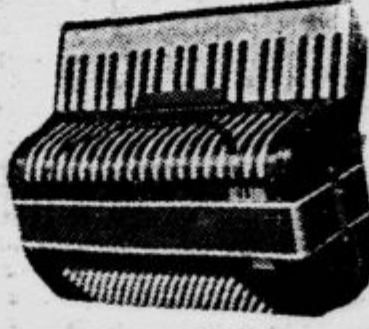
Velika prodaja harmonik Modeli 1943-XXI

obvešča svoje drage stranke, da so izgotovljeni novi modeli »Italia« in »Impero« 1943. Prvim kupcem nudi NOTA D'ORO po posebnih cenah sledečih 300 harmonik:

N. 200 mod. ITALIA, 34	tastl, 60	bassl, voci in basov, glasov	2-4	per za	L. 1600
N. 100 mod. IMPERO, 41	tastl, 120	bassl, voci in basov, glasov	3-5, 1 reg.	per za	L. 2600

V omenjenih cenah je vključena elegantna in trpežna SKATLA iz črne fibre, ki jo posebej izgotavlja ena vodečih italijanskih torbarskih tvornic

Poslajte znesek z naročilom skupaj s tem glasom tvrdki



Modello »IMPERO«
Forma aerodinamica — Tastiera brevettata in alluminio — Voci svedesi in 3a e in 5a con registro al cantabile — Montaggio perfetto con pelli scilte — Garanzia 3 anni

Modello »ITALIA«
Aerodinamica oblika — Tastatura patentirana iz aluminija — Švedski glasovi v 3. in 4. — Registrirana petje — Popolna montaža z izbranim usnjem — Pedetno jamevo